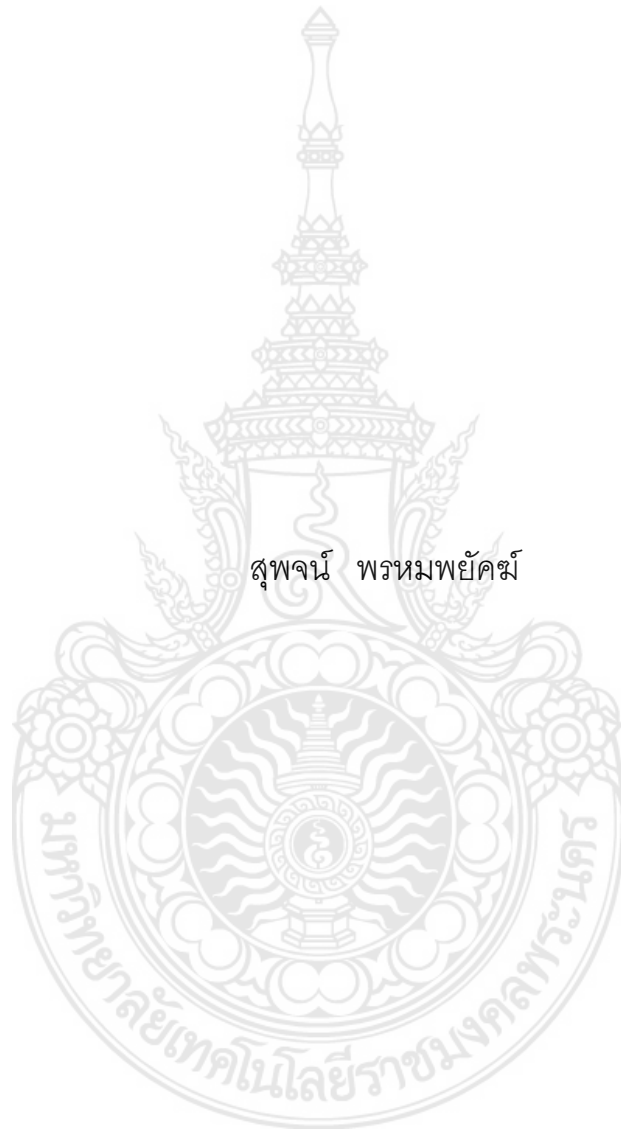

ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความเป็นสถานที่ ความรู้สึก
ปลอดภัย และคุณภาพชีวิต

กรณีศึกษา: กลุ่มอาคารในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สุพจน์ พรหมพยัคฆ์

วิจัยฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ

พ.ศ. 2556

Physical Settings, Sense of Place, Safety Perception and Quality of
Life: A Case Study of Buildings in RMUTP

Supoj Prompayak

MAJOR IN ARCHITECTURE

FACULTY OF ARCHITECTURE AND DESIGN

2013

หัวข้อวิจัย	ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความเป็นสถานที่ ความรู้สึกปลอดภัย และคุณภาพชีวิต กรณีศึกษา: กลุ่มอาคารใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
อาจารย์	สุพจน์ พรหมพยัคฆ์
คณะ	สถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
พ.ศ.	2556

บทคัดย่อ

ความรู้สึกไม่ปลอดภัยอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม และความรู้สึกไม่
หวงแหนต่อสถานที่ (Lack in Sence of Place) ให้แก่ผู้ใช้พื้นที่ สภาวะดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิด
การก่อให้เกิดอาชญากรรม การวิจัยนี้ต้องการพิสูจน์ว่ามีปัจจัยทางกายภาพอะไรบ้างที่ก่อให้เกิดความ
รู้สึกต่อสถานที่ (sense of place) ความรู้สึกปลอดภัย และคุณภาพชีวิต โดยศึกษาลักษณะทาง
กายภาพอาคารของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร แบ่งพื้นที่ให้มีลักษณะที่แตกต่างกัน
ทางกายภาพเป็น 2 กลุ่มประเภทอาคารจาก 5 วิทยาเขต

โดยมีจุดประสงค์การวิจัยเพื่อ หนึ่งศึกษาปัจจัยของทางสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการรับรู้สถานที่
ที่ ความปลอดภัย และคุณภาพชีวิต สองศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยทางด้าน
บุคคลต่อการรับรู้ สามสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ และเสนอแนะแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อม
ซึ่งในการวิจัยใช้ทฤษฎี หลักการออกแบบชุมชน, การรับรู้ (ทฤษฎี เกรสโตล) และการจัดการสภาพ
แวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแปรและวิธีการในการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้แปลงตัวแปรเชิงทฤษฎีสู่ตัวแปร
เชิงปฏิบัติการจากนั้นจึงนำไปใช้สร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยเครื่องมือแบ่งออกเป็นสองส่วนด้วยกัน
ในส่วนแรกเป็นแบบสำรวจลักษณะทางกายภาพของอาคาร (PHYSICAL MEASUREMENT) ตาม
การแบ่งพื้นที่เพื่อสำรวจสิ่งแสดงความเป็นเจ้าของและความไม่ศิวิไลซ์ ในส่วนที่สองคือแบบสอบถาม
เพื่อวัดระดับการรับรู้ความรู้สึกปลอดภัย (QUESTIONNAIRE) และส่วนที่สามคือการวัดระดับ
ลักษณะกายภาพ (OBSERVATION MAPPING) จากนั้นการวิจัยจะเชื่อมโยงระหว่างลักษณะทาง
กายภาพทั้งสองประเภทกลุ่มอาคารจาก 5 วิทยาเขต (วิทยาเขตเทเวศร์ วิทยาเขตโชติเวช วิทยาเขต

พณิชยการพระนคร วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ วิทยาเขตพระนครเหนือ) กับการรับรู้ความรู้สึกปลอดภัย ความเป็นสถานที่ และคุณภาพชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

การรับรู้ในความรู้สึกการเป็นส่วนหนึ่งในมหาวิทยาลัย ผู้ใช้อาคารใน กลุ่ม A มีการรับรู้ในความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในมหาวิทยาลัยมากกว่าผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B ในประเด็นรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยนี้ สามารถอธิบายได้จากประเด็นรู้สึกสนิทสนมกับคนอื่นๆในมหาวิทยาลัย, รู้สึกว่ามีทุกสิ่งที่ต้องการภายในมหาวิทยาลัย โดยไม่ต้องไปหาจากมหาวิทยาลัยอื่น, รู้สึกว่าได้รับความช่วยเหลือจากคนในมหาวิทยาลัย, รู้สึกอยากร่วมกิจกรรมต่างๆของมหาวิทยาลัยและรู้สึกว่าตัวเองจำเป็นต้องพึ่งพาคนอื่นในการอยู่ในมหาวิทยาลัย

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลต่อความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย สามารถอธิบายได้จากประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย, เพื่อนๆ ที่รู้จักภายในมหาวิทยาลัย, ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่การใช้เป็นสถานศึกษา, การพูดคุยกับคนอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยและเพื่อนๆคนรู้จักที่อยู่ภายในมหาวิทยาลัย

การรับรู้ด้านความงามของมหาวิทยาลัย ผู้ใช้อาคารใน กลุ่ม A มีการรับรู้ด้านความงามของมหาวิทยาลัยมากกว่าผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B ในประเด็น รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีสภาพทางกายภาพที่กลมกลืนดูเป็นสถานที่เดียวกัน และ รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามน่ามอง

การรับรู้ด้านความปลอดภัย ผู้ใช้อาคารใน กลุ่ม A มีการรับรู้ด้านความปลอดภัยมากกว่าผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B ในประเด็นรู้สึกว่าการในมหาวิทยาลัยเสี่ยงที่จะมีโจรขโมยและรู้สึกว่าจะมีความเสี่ยงที่จะถูกลั่นชิงทรัพย์ภายในมหาวิทยาลัย

ด้านคุณภาพชีวิตผู้ใช้อาคารใน กลุ่ม A มีการรับรู้ด้านคุณภาพชีวิตมากกว่าผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B ในประเด็น รู้สึกมีความหวัง, รู้สึกสงบสุขและพอใจในการใช้อาคารและรู้สึกไม่ขัดแย้ง มีมิตรภาพ และเอื้ออาทร แต่ในความรู้สึกกังวลในบางเรื่อง พบว่าผู้ใช้อาคารใน กลุ่ม A มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่า ผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B

ข้อเสนอแนะในการออกแบบเพื่อความปลอดภัย ควรออกแบบอาคารในมหาวิทยาลัยให้มีช่องเปิดจำนวนมากโดยน่าจะเป็นด้วยสาเหตุที่ว่า คนทั้งในและนอกอาคาร จะสามารถเห็นกิจกรรมของกันและกันได้ง่ายกว่า ออกแบบให้สภาพแวดล้อมค่อนข้างโล่ง ไม่มีสิ่งกีดขวางเป็นอุปสรรค ในด้านการ

เคลื่อนที่และการมองเห็น ซึ่งคนจะรู้สึกว่ามีอะไรซ่อนอยู่หรือปิดบังตนเองอยู่ คอยดูแลไม่ให้มหาวิทยาลัยเกิดสภาพที่เสื่อมโทรมขาดการดูแล ซึ่งน่าจะสะท้อนถึงความไม่มีเจ้าของและไม่มีกฎเกณฑ์

มหาวิทยาลัยควรมีถนนและทางเดินค่อนข้างกว้าง อีกประเด็นหนึ่งคือ ในมุมมองของผู้ใช้อาคารในมหาวิทยาลัย เห็นว่า ปริมาณแสงสว่างและระดับของความรกรุงรังเสื่อมโทรม เป็นสองปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกปลอดภัยของมหาวิทยาลัยมากที่สุด ตามมาด้วยมุมมองที่อัปสวายตา ทางแยกและซอยแยกตามลำดับ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี โดย “ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณจากโครงการวิจัยสถาบัน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” และขอขอบคุณคณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ

ขอบคุณนักศึกษา อาจารย์ทุกๆ วิทยาเขต ที่อนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล รวมไปถึงการตอบแบบสอบถามทั้งหมด ขอขอบคุณทุกคนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในงานวิจัยครั้งนี้

สุพจน์ พรหมพยัคฆ์

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 คำถามใหญ่การวิจัย	2
1.4 แนวคิดและทฤษฎีในการวิจัย	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.6 กรอบการวิจัย	4
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ	4
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย!	4

บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs)	6
2.2 ความสำคัญของสำนึกในถิ่นที่ (Sense of place)	7
2.3 การรับรู้สภาพแวดล้อม (Perception Theory)	15
2.4 ทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt Theory)	19
2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินการรับรู้	20
2.6 ประวัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	26

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ขั้นตอนการวิจัย	43
3.2 ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	44
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
3.4 การศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูล	48
3.5 วิธีการและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การทดสอบเครื่องมือการวิจัย	50
4.2 ลักษณะทางกายภาพของมหาวิทยาลัย	51
4.3 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	52
4.4 ประเด็นการรับรู้ในความรู้สึกการเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย	53
4.5 ประเด็นการรับรู้ด้านความงามของมหาวิทยาลัย	54
4.6 ประเด็นการรับรู้ด้านความปลอดภัย	55
4.7 ประเด็นการรับรู้ด้านคุณภาพชีวิต	57
4.8 การวิเคราะห์ความถดถอยพหุทางกายภาพและการรับรู้	58
4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพและการรับรู้	59

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพกับความรู้สึกปลอดภัย	63
5.2 แนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการรับรู้	64
5.3 อภิปรายผล	64
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	65

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ข

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพชีวิตเป็นการรับรู้ความพึงพอใจและสถานะของบุคคลในการดำรงชีวิตในสังคม โดยจะมีความสัมพันธ์กับเป้าหมายและความคาดหวังของตนเอง ภายใต้บริบทของวัฒนธรรม ค่านิยม มาตรฐานของสังคม และสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง คุณภาพชีวิตมีความหมายเช่นเดียวกับความผาสุก (well-being) ซึ่งเป็นการรับรู้ของบุคคลต่อการมีชีวิตอยู่ ตามประสบการณ์ของความพึงพอใจ ความรู้สึกเป็นสุขภายในจิตใจโดยสรุป เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL – BREF – THAI ประกอบด้วย ข้อคำถาม 2 ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย (Perceived objective) และอัตวิสัย (self-report subjective) จะประกอบด้วยองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน หนึ่งด้านร่างกาย (physical domain) สองด้านจิตใจ (psychological domain) สามด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationships) สี่ด้านสิ่งแวดล้อม (environment)

ทฤษฎีความต้องการ (Need Theories) ระบุว่า บุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด ซึ่งหนึ่งในนั้นคือความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) กล่าวคือ ความต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากอันตรายทั้งทางกายและจิตใจ ซึ่งความรู้สึกไม่ปลอดภัย ในมหาวิทยาลัยอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิต ด้านสังคม และความรู้สึกไม่หวงแหนสถานที่ให้ แก่ผู้ใช้สถานที่นั้นๆ ได้ สภาวะดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิดการต้องการใช้สถานที่อื่นแทน ความไม่ มั่นคง นอกจากนี้ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ยังทำให้ก่อให้เกิดอาชญากรรมได้

ในงานสถาปัตยกรรมบางชิ้นนั้นอาจสามารถสื่อสารกับคนได้ สามารถทำให้คนมีอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามได้ ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกสบายใจ ประหลาดใจ แปลกใจ หรือความกลัว ในบางกรณี อาจให้รู้สึกยกระดับสภาพจิตใจของคนได้ด้วย งานสถาปัตยกรรมนั้นมีผลต่อพฤติกรรมและอาจทำให้ พฤติกรรมของคนนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะสภาพแวดล้อมนั้น ซึ่งตัวผู้ใช้สอยอาคารถือว่าเป็น ผู้รับสาร กล่าวคือ เป็นผู้รับข้อมูลที่นำออกมาแบบถ่ายทอดมาในงานสถาปัตยกรรม มนุษย์สามารถรับรู้ สิ่งแวดล้อมและตีความข้อมูลต่างๆ ที่อยู่รอบตัวโดยผ่านอวัยวะรับรู้ความรู้สึก ซึ่งแต่ละคนมี ประสิทธิภาพการรับรู้แตกต่างกัน ดังนั้นการตีความในตัวงานสถาปัตยกรรมจึงมีความแตกต่างกันและ

ในตัวบุคคลเองย่อมมีความแตกต่างกัน ในปัจจุบันองค์ประกอบที่มีผลต่อสถานที่ที่เห็นได้ชัดมักจะเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติทางกายภาพที่สามารถสื่อความหมายของงานสถาปัตยกรรมได้ ซึ่งงานสถาปัตยกรรมอาจมีความสัมพันธ์โดยตรงทางด้านจิตวิทยาและกระบวนการทางพฤติกรรมมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวสถาปัตยกรรมกับสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการออกแบบ มักจะเป็นปัญหาในการออกแบบเสมอมา โดยลักษณะทางกายภาพของงานสถาปัตยกรรมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละสิ่งแวดล้อม

การวิจัยนี้ต้องการพิสูจน์ว่าสภาพทางกายภาพอย่างไรที่ก่อให้เกิดความรู้สึกต่อความเป็นสถานที่ ความปลอดภัยไม่ปลอดภัยภายในมหาวิทยาลัย และคุณภาพชีวิต โดยศึกษาจากกลุ่มอาคารต่างๆ ใน มทร.พระนครที่มีลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของแต่ละวิทยาเขตเพื่อพิสูจน์ว่ามีปัจจัยทางกายภาพใดบ้างที่ก่อให้เกิดความรู้สึกความเป็นสถานที่ ความปลอดภัยหรือไม่ปลอดภัยภายในมหาวิทยาลัย และคุณภาพชีวิต

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 ศึกษาปัจจัยของทางสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการรับรู้สถานที่ ความปลอดภัย และคุณภาพชีวิต
- 1.2.2 ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยทางด้านบุคคลต่อการรับรู้
- 1.2.3 สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ และเสนอแนะแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อม

1.3 คำถามใหญ่การวิจัย

มีปัจจัยทางสภาพแวดล้อมอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการรับรู้สถานที่ ความปลอดภัย และคุณภาพชีวิต

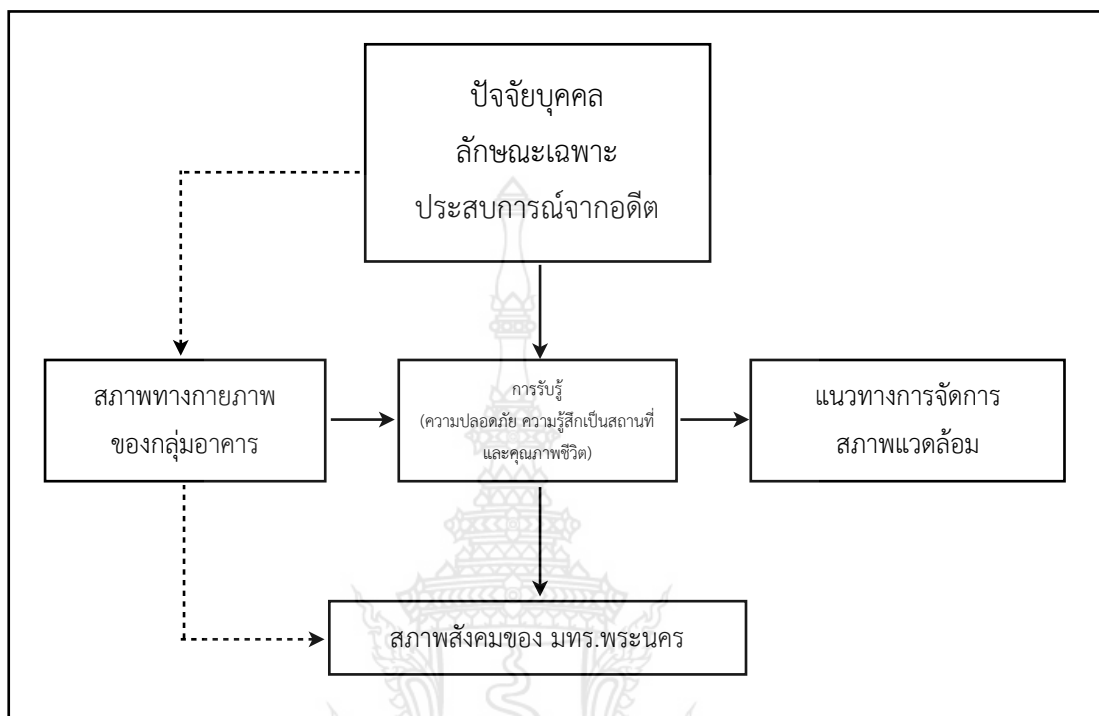
1.4 แนวคิดและทฤษฎีในการวิจัย

- 1.4.1 ความไม่ปลอดภัย
- 1.4.2 Sence of plass
- 1.4.3 การรับรู้สภาพแวดล้อม
- 1.4.4 ทฤษฎีเกสตัลท์
- 1.4.5 คุณภาพชีวิต
- 1.4.6 แนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินการรับรู้

1.5 ขอบเขตของโครงการวิจัย

- 1.5.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี
- 1.5.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีใน มทร.พระนคร จำนวน 300 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling)
- 1.5.3 ระยะเวลาในการทดลอง ใช้เวลาในการทดลอง 2 ครั้ง
- 1.5.4 ตัวแปรที่ศึกษา
 - ตัวแปรอิสระ คือ สภาพแวดล้อมของกลุ่มอาคารแบบต่างๆ
 - ตัวแปรตาม คือ ความปลอดภัย ความรู้สึกเป็นสถานที่ และคุณภาพชีวิต

1.6 กรอบการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบการวิจัย

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.7.1 การเผยแพร่ผลงานวิจัยเชิงสาธารณะรูปแบบสื่อออนไลน์

1.7.2 การเผยแพร่ตีพิมพ์วารวิชาการและวิจัย

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การรับรู้ทางทัศนภาพ หมายถึง การรับรู้ของบุคคล ผ่านการมองด้วยตา

ลักษณะกายภาพ หมายถึง สิ่งก่อสร้าง ของตกแต่ง ต้นไม้ รั้ว หรืออุปกรณ์ต่างๆที่มนุษย์สร้างขึ้น และสามารถมองเห็นได้

คุณภาพชีวิต หมายถึง การที่บุคคลสามารถดำรงชีวิตและดำเนินกิจกรรมทั้งหลายของชีวิตด้วย พละกำลัง ความรู้ และความสามารถทั้งปวงที่ตนมีอยู่ด้วยความราบรื่นทั้งทางร่างกายและจิตใจรวม

ไปถึงความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินโดยได้รับการยอมรับนับถือจากสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่
ตามสมควร

มหาวิทยาลัย หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในด้านวิชาการและวิชาชีพ
ชั้นสูงหลากหลายสาขาวิชา เพื่อให้ ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญา
เอก แก่ผู้สำเร็จการศึกษา รวมทั้งการทำการวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

วิทยาเขต หมายถึง หน่วยงานในสังกัดสถาบันอุดมศึกษา หรือสถาบันอื่นๆ ซึ่งมีพื้นที่แยกออก
ไปจากต้นสังกัด และมีการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานที่ขึ้นตรงกับต้นสังกัด

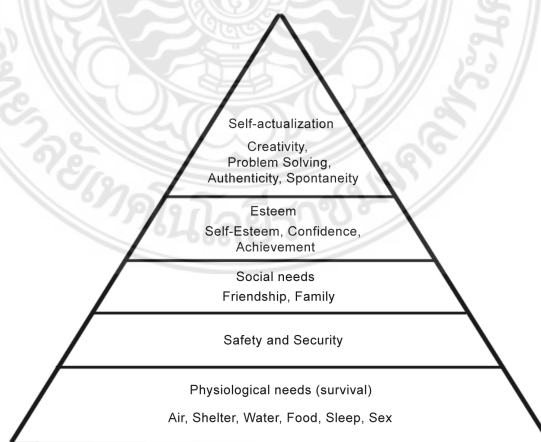
บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในส่วนนี้ได้ศึกษาถึงทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแปร เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรสู่ตัวชี้วัด กรอบการวิจัย และวิธีการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจาก เอกสารงานวิจัย บทความ การเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แยกเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วย

2.1 ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs)

ความต้องการทฤษฎีความต้องการ (Need Theories) เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดย อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดีส์ เป็นทฤษฎีที่รู้จักกัน มากที่สุด ทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งระบุว่า บุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด ซึ่งหนึ่งในนั้นคือความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลนแล้ว หมายถึง ความต้องการ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากอันตรายทั้งทางกายและจิตใจ ความมั่นคงในงาน ในชีวิตและสุขภาพ Maslow

ภาพที่ 2.1 กฎความต้องการพื้นฐานของ Maslow

2.2 ความสำคัญของสำนึกในถิ่นที่ (Sense of place)

“พื้นที่หรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่งเมื่อมีคนเข้าไปใช้พื้นที่นั้นทุกคนจำเป็นที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างตนเองกับสภาพแวดล้อมเหล่านั้น หรืออาจเป็นความรู้สึกสำนึกต่อสถานที่ ซึ่งไม่ใช่ศิลปะที่ถูกสร้างขึ้นมา แต่มันเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามกระบวนการทางจิตวิทยาของมนุษย์” (Nairn 1965 : 6)

“ความรู้สึกต่อเนื้อของสถานที่จำเป็นอย่างยิ่ง และมักจะเกิดกับบุคคลที่เข้าไปใช้สอยในงานสถาปัตยกรรมโดยการรับรู้เป็นสิ่งที่ค่อนข้างลึกซึ้ง เป็นความสัมพันธ์กันระหว่างคนกับสถานที่ ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ (Harvey1968:423) ความหมายของสำนึกในถิ่นที่ (Sense of place) มีความแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับสถานที่นั้นๆ หรือประโยชน์ใช้สอย (Function) ของสถานที่นั้นๆ ในขณะที่ความรู้สึกสำนึกในถิ่นที่ คือการให้ความสำคัญกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและความอยู่รอดในสภาพแวดล้อม โดย Ian Nairn ยังได้กล่าวอีกว่าความรู้สึกสำนึกในถิ่นที่เป็นกระบวนการทางจิตวิทยา ที่มีความซับซ้อนเป็นการยากแก่การควบคุม สำนึกในถิ่นที่นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะเกิดขึ้นในงานสถาปัตยกรรม และควรมีการตอบโต้ระหว่างคนกับสถาปัตยกรรม

สถาปัตยกรรมมีความสอดคล้องกับการดำรงอยู่ในสังคมของคนและวัฒนธรรมนั้นๆ ในเชิงปรากฏการณ์ได้กล่าวไว้ว่าสำนึก (Sense) นั้นเกิดมาจากกระบวนการทางจิตวิทยาของมนุษย์คือเกิดจากส่วนที่อยู่ภายใต้การควบคุมของจิตใจ พฤติกรรมทั้งหมดจึงเกิดจากความตั้งใจของตัวบุคคล และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากส่วนที่อยู่นอกเหนือการควบคุม อาจเกิดจากจิตใต้สำนึกโดย ไม่ได้เกิดจากความตั้งใจของตัวบุคคลนั้น และอาจแสดงปฏิกิริยาออกมาได้โดยไม่รู้ตัวก็ได้ ที่กล่าว มานี้เป็นผลของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสถานที่ซึ่งสามารถอธิบายสำนึกที่เกิดขึ้นกับสถาปัตยกรรมในการรับรู้ทางสถาปัตยกรรมที่ยอมรับแต่เฉพาะรูปทรงภายนอกอาคารเช่นนี้ ถือได้ว่า เป็นการรับประสบการณ์โดยตรงอย่างหนึ่ง โดยจะรับรู้ในสิ่งที่เด่นชัดของสถาปัตยกรรมหรือ สถานที่นั้นๆ โดยความรู้สึกสำนึกที่เกิดขึ้นจะเป็นผลจากความต้องการและความสนใจของมนุษย์ที่จะรับรู้ซึ่งจะเกิดจากส่วนลึกของจิตสำนึกที่มีต่อสถานที่และก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ของคนใน รูปแบบต่างๆ ทางด้านจิตวิทยานั้นสามารถแบ่งสำนึกในถิ่นที่เป็น 2 ลักษณะ (Edward1980:65) คือ

หนึ่ง สำนึกในถิ่นที่ที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว (Unselfconscioussenseofplace) จิตสำนึกที่มีต่อสถานที่นั้นเป็นการสร้างความสัมพันธ์ต่อเอกลักษณ์เฉพาะตัวของ สถานที่ กระบวนการนี้เป็นกระบวนการทางธรรมชาติของมนุษย์ที่ถูกสร้างขึ้นและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ในแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับ ความรู้ ประสบการณ์ วัฒนธรรม ฯลฯ การเข้าไปสัมผัสกับงานสถาปัตยกรรมโดยตรง เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์การรับรู้ของมนุษย์ ที่สามารถซึมซับกลิ่นอายของงานสถาปัตยกรรมได้เป็นอย่างดีและยังขึ้นอยู่กับ ระยะเวลาในการใช้สอยอาคารด้วย หากใช้ระยะเวลานานก็ยังสามารถสร้างความกลมกลืนกับงานสถาปัตยกรรมได้ดียิ่งขึ้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ อาคารประเภทพักอาศัย ผู้ที่เป็นแม่บ้านมีหน้าที่ทำอาหารอยู่ในครัว จึงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งรอบตัว ทำให้มีความคุ้นเคยกับครัวเป็นพิเศษ สามารถบอกลักษณะรายละเอียดต่างๆ ภายในห้องได้เป็นอย่างดี ลักษณะเช่นนี้สามารถเกิดขึ้นกับทุกคนในครอบครัวโดยขึ้นอยู่กับสถานนะทางสังคม แต่อย่างไรก็ตามทางด้าน จิตวิทยา ไม่มีใครสามารถบ่งบอกได้ว่าสำนึกในถิ่นที่ของมนุษย์ที่เกิดตามธรรมชาติ นั้น จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด และไม่สามารถกำหนดได้โดยตรง

สอง สำนึกในถิ่นที่ที่เกิดขึ้นโดยรู้ตัว (Selfconscioussenseofplace) เป็นประสบการณ์การรับรู้ของมนุษย์ที่ได้รับการพัฒนามาจากขั้นแรก คือ สำนึกในถิ่นที่ที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว มาเป็นการสำนึกที่มนุษย์สามารถรับรู้สาเหตุของการเกิดสำนึกเหล่านี้ได้ ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสถานที่ที่มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น กล่าวคือ เหตุ ปัจจัยที่ทำให้เกิดสำนึกเหล่านั้นเป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจได้ง่าย มีเหตุปัจจัยที่ชัดเจน เช่นอาจเกิดขึ้นจากการรับรู้รูปทรง (Form) หรือ รูปแบบ (Pattern) ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการรับรู้ของแต่ละคนและลักษณะทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ในแต่ละสังคมโดย SinclairGauldie ได้กล่าวไว้ว่า “ในงานสถาปัตยกรรมบางขั้นนั้นอาจสามารถสื่อสารกับคนได้ สามารถทำให้คนมีอารมณ์ความรู้สึก คล้อยตามได้ ไม่ว่าจะ เป็นความรู้สึกสบายใจ ประหลาดใจ แปลกใจ หรือความกลัว ในบางกรณีอาจ ให้ความรู้สึกยกระดับสภาพจิตใจของคนได้ด้วย แน่แน่นอนว่า ความรู้สึกสำนึกในถิ่นที่ อาจไม่เกิด ขึ้นกับทุกคนเสมอไป” (Gauldie 1969 :1) การมองงานสถาปัตยกรรมนั้นจึงอาจเกิดสำนึกในถิ่น ตามเจตนาและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อ สถาปัตยกรรมนั้นๆ

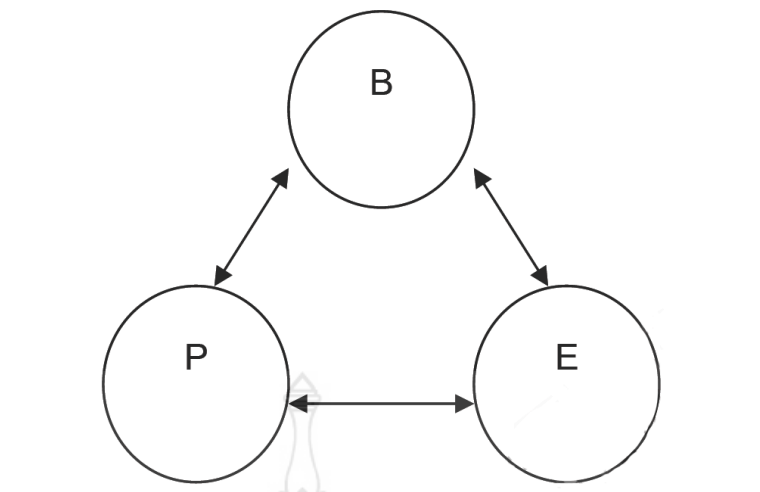
ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกสำนึกในถิ่นที่ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อจิตสำนึกมี 2 ประเด็นคือ ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

หนึ่ง ปัจจัยด้านบุคคล ตัวบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันโดยเฉพาะพฤติกรรมของมนุษย์และลักษณะของตัวบุคคล อันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมเมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบ สติปัญญาหรืออารมณ์จะเป็นตัวตัดสินว่าควรจะทำปฏิกิริยาใดออกไป ถ้าสติปัญญาควบคุม

การปล่อยปฏิกิริยา เราเรียกว่าเป็น การกระทำตามความคิดหรือ ทำด้วยสมอง แต่ถ้าอารมณ์ควบคุมเรียกว่า เป็นการทำตามอารมณ์หรือปล่อยตามใจ นักจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่า อารมณ์อิทธิพลหรือพลังมากกว่าสติปัญญาทั้งนี้เพราะมนุษย์ทุกคนยังมี ความโลภ ความโกรธ ความหลง ทำให้พฤติกรรมส่วนใหญ่เป็นไปตามความรู้สึก และอารมณ์เป็นพื้นฐาน นักจิตวิทยาแบ่งพฤติกรรมมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด! ซึ่งเกิดขึ้นโดยไม่มีการเรียนรู้มาก่อน ได้แก่ ปฏิกริยาสะท้อนกลับ (Reflect action) เช่นการกระพริบตา และสัญชาตญาณ (Instinct) เช่นความกลัว การเอาตัวรอดเป็น ต้นและพฤติกรรมที่เกิดจากอิทธิพล ของกลุ่มได้แก่พฤติกรรมที่เกิดจากการที่บุคคลติดต่อกับสังคม และมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งพฤติกรรมมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนั้นจะ เห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์กันโดยตรงกับสภาพแวดล้อม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า งานสถาปัตยกรรมนั้นมีผลต่อพฤติกรรมและอาจทำให้พฤติกรรมของคนนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะสภาพแวดล้อมนั้น และยังมีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของมนุษย์อีกด้วย ซึ่งตัวผู้ใช้สอยอาคารถือว่าเป็นผู้รับสาร กล่าวคือเป็นผู้รับข้อมูลที่นักออกแบบ ถ่ายทอดมาในงานสถาปัตยกรรมมนุษย์สามารถรับรู้สิ่งแวดล้อมและตีความข้อมูลต่างๆ ที่อยู่ รอบตัว โดยผ่านอวัยวะรับรู้ความรู้สึก ซึ่งแต่ละคนมีประสิทธิภาพการรับรู้แตกต่างกัน ดังนั้นการ ตีความในต่งงานสถาปัตยกรรมจึงมีความแตกต่างกันและในตัวบุคคลเองย่อมมีความแตกต่างกันไม่ ว่าจะ เป็น ความแตกต่างของอารมณ์ (Emotion) ความแตกต่างของความถนัด (Aptitude) ความแตกต่างของพฤติกรรม (Behavior) ความแตกต่างของความสามารถ (Ability) ความแตกต่างของทัศนคติ (Attitude) ความแตกต่างของความต้องการ (Needs) ความแตกต่างของรสนิยม (Tests) ความแตกต่างของลักษณะนิสัย (Habit) ความแตกต่างเหล่านี้ทำให้บุคคลมีลักษณะเฉพาะของตนเอง ซึ่งเรียกว่า เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual differences) นักจิตวิทยายอมรับว่าทุกคนย่อมมีความแตกต่าง สำหรับนักออกแบบสถาปัตยกรรมที่ได้ทำการวิเคราะห์ผลที่เกิดกับความรู้สึกของผู้ใช้สอยอาคาร ถือเป็นงานสถาปัตยกรรมที่มีคุณลักษณะเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี โดยสำนึกที่เกิดกับที่ว่างหรือต่งงานสถาปัตยกรรมนั้นสามารถทำได้หลากหลายวิธีด้วยกัน ขึ้นอยู่กับว่าผู้ออกแบบต้องการให้ผู้ใช้สอยอาคารมีการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทางใด เมื่อมนุษย์เราจำเป็นต้องอยู่ในสิ่ง

แวดล้อมดังกล่าว และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอยู่เป็นประจำ การรับรู้ สิ่งแวดล้อมจึงจำเป็นต้องมีการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ ดังนั้นความสามารถที่จะรับรู้ทางประสาทสัมผัสได้นั้นจึงเป็นความสามารถเบื้องต้นที่จำเป็นอย่างยิ่ง มนุษย์จะเกิดความรู้สึกจากการสัมผัสโดยอาศัยอวัยวะรับสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งหมดก็ได้ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า อวัยวะรับสัมผัสของร่างกายมนุษย์ คือเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ทำหน้าที่รับสิ่งเร้ารอบตัวหรือรับรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเรียกว่าเครื่องรับ (Receptors) โดยการสร้างการรับรู้ทางตานี้ก็เป็นที่น่าทึ่งว่านักออกแบบนิยมนำมาใช้กับ งานสถาปัตยกรรมกันเป็นอย่างมาก

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากตัวบุคคลเองแล้วยังมีปัจจัยภายนอกที่สามารถสร้างความแตกต่างของสถานที่ได้ อันเป็นปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลเหนี่ยวนำมนุษย์ทั้งในแง่ที่อำนวยความสะดวกและผลร้าย โดยที่มนุษย์ไม่มีทางเลือกหนี แต่ในเชิงสถาปัตยกรรมเราสามารถที่จะทำการออกแบบ เพื่อสร้างแนวโน้มของจิตสำนึกและคาดเดาพฤติกรรมที่จะโต้ตอบกับงานสถาปัตยกรรม สำหรับการออกแบบ สถาปัตยกรรมที่ได้รับการวิเคราะห์ผลที่จะเกิดกับความรู้สึกของบุคคลที่ใช้สอยอาคาร นั้นถือเป็น งานสถาปัตยกรรมที่มีคุณลักษณะเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี โดยสำนึกที่เกิดกับที่ว่างหรือตัวงานสถาปัตยกรรมนั้นสามารถทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับว่าผู้ออกแบบต้องการให้ผู้ใช้สอยอาคารมีการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทางใดบ้าง ในการสร้างสิ่งแวดล้อมหรืองานสถาปัตยกรรมให้เกิดสำนึกในถิ่นที่นั้นเป็นสิ่ง สำคัญยิ่งต่อการสื่อความหมายในเชิงสถาปัตยกรรมมักจะให้ความสำคัญกับการใช้ประสาทการรับรู้ ทางตาเป็นสำคัญ ในบางกรณีอาจมีความโน้มเอียงของการรับรู้ อาจเรียกได้ว่าเป็นความโน้มเอียงใน การจัดแจงวางรูปการรับรู้ (Organizing tendencies in perception) (จำเนียร ช่วงโชติ 2516 : 32) เมื่อกล่าวโดยสรุปถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผล ต่อจิตสำนึกในถิ่นที่ปรากฏว่ามีความสอดคล้องกับทฤษฎีสนาม “ Lewin field theory “ ที่กล่าวถึง พฤติกรรมและความรู้สึกของมนุษย์ มีปัจจัยที่สามารถส่งผลต่อความรู้สึกของผู้ใช้สอยอาคาร

B = พฤติกรรม (Behavior) ,P = บุคคล (People) , E = สิ่งแวดล้อม (Environment)

ภาพที่ 2.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรม

สภาพแวดล้อมที่เรากล่าวในที่นี้เน้นถึงงานสถาปัตยกรรมอันจะมีผลกับพฤติกรรมและความรู้สึกของมนุษย์ซึ่งเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาเชิงสถาปัตยกรรม โดยจิตวิทยาทาง สถาปัตยกรรม หมายถึงสิ่งที่มีมนุษย์ทดสอบและสามารถอธิบายเชิงจิตวิทยาที่ส่งผลต่องาน สถาปัตยกรรม เมื่อพฤติกรรมเปลี่ยนแล้วสภาพแวดล้อมก็จะเปลี่ยนไป หรือเมื่อสภาพแวดล้อม เปลี่ยนแล้วพฤติกรรมก็จะเปลี่ยนไป พฤติกรรมและจิตสำนึกของมนุษย์จะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่เขาอยู่ ความรู้สึกในตัวบุคคลเดียวกัน อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสภาพแวดล้อมที่อยู่ เพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ หรือ อาจเรียกได้ว่าเป็นการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์นั้นมี อยู่ 2 แบบ คือ พฤติกรรมที่มีตั้งแต่เกิด กับพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่มนุษย์ต้องใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานที่หรือสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นผลอันเกิดจากสำนึกและ ความรู้สึกที่มีต่อสถานที่ จากภาพแสดงให้เห็นว่าสถาปัตยกรรม ตัวบุคคล และพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้น จากความรู้สึก โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก ประการแรกคือ บุคคลนั้นมี ผลต่องานสถาปัตยกรรมในด้านการออกแบบให้เข้ากับบุคคลที่ใช้สอยอาคาร ออกแบบให้ สอดคล้องกับจำนวนคนที่ใช้สอยอาคาร ประการที่สอง เป็นตัวพฤติกรรมของบุคคลนั้นก็จะมีผลกับ งานสถาปัตยกรรมเช่นกัน ส่วนประการที่สามคือมองในแง่ที่ว่างทางสถาปัตยกรรมมีผลต่อผู้ใช้สอยอาคาร โดยเป็นการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลที่เข้ามาใช้งานสถาปัตยกรรม ทั้งนี้ทั้งนี้งาน สถาปัตยกรรมมีองค์ประกอบหลักในการกำหนด พฤติกรรมของคนหลักๆ คือ

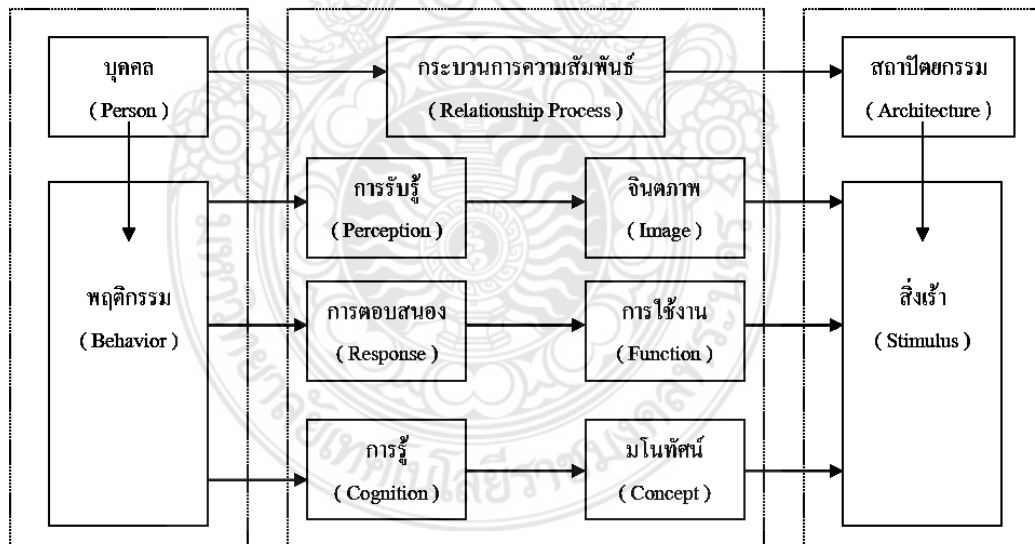
จินตภาพ (Image) เน้นในเรื่องของรูปทรงของอาคาร ที่คนสามารถสัมผัสได้ โดยประสาทสัมผัสทางตาได้โดยตรง

การใช้งานอาคาร (Function) เป็นลักษณะการใช้งาน ประโยชน์ในสอยที่ ตอบสนองกับความต้องการของผู้ใช้อาคาร

มโนทัศน์ (Concept) เป็นแนวความคิดที่ผู้ออกแบบกำหนดขึ้น มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างกระบวนการรับรู้ สำคัญให้กับคนที่มาใช้อาคาร และมีความรู้สึกถึงความงามทาง สถาปัตยกรรมในด้านจิตวิทยา ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้เป็นกระบวนการที่เกิดของผู้ใช้สอยงานสถาปัตยกรรม โดยสามารถแบ่งเป็น 3 ชั้น ด้วยกัน คือ ชั้นการรับข้อมูล ชั้นการวิเคราะห์ทางจิตวิทยา และชั้นการ แสดงออกพฤติกรรมซึ่งสามารถแสดงเป็นผังแสดงความสัมพันธ์ดังนี้ พฤติกรรม (Behavior)

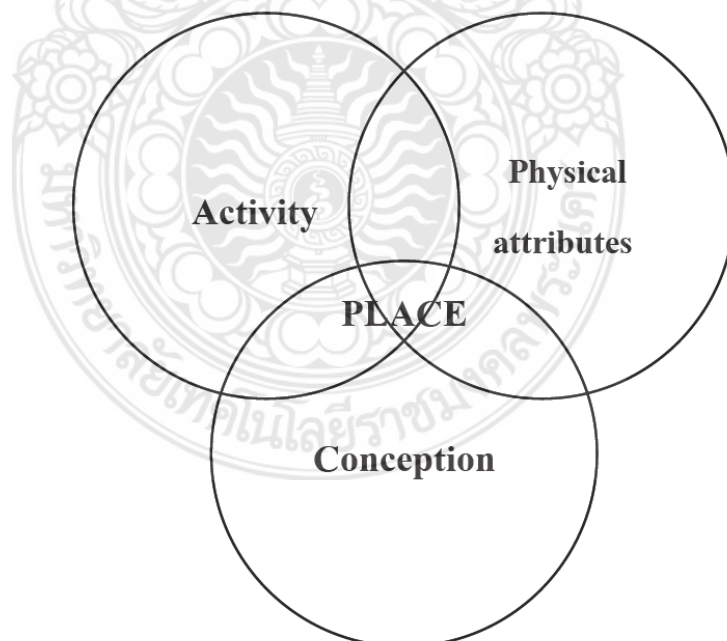
บุคคล (Person) กระบวนการความสัมพันธ์ (Relationship Process) การรับรู้ (Perception)

จินตภาพ (Image) การตอบสนอง (Response) การใช้งาน (Function) การรู้ (Cognition) มโนทัศน์ (Concept) สถาปัตยกรรม (Architecture) สิ่งเร้า (Stimulus)

ภาพที่ 2.3 แสดงความสัมพันธ์และองค์ประกอบทั้งหมดทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับงาน

การสร้างความรู้สำนึกในถิ่นที่กับงานสถาปัตยกรรม (Creating sense of place) มนุษย์เรามีการลำดับชั้นการรับรู้งานสถาปัตยกรรมแตกต่างกันไปตามแต่พื้นฐานทาง กายภาพและ วัฒนธรรมของแต่ละบุคคล ซึ่งการอธิบายแนวความคิดเกี่ยวกับระบบการรับรู้ของ มนุษย์มักมีปัญหา เกี่ยวกับหลักการ วิธีการที่ไม่แน่นอนอน ทางด้านแนวความคิดของกระบวนการการรับรู้ ส่วนใหญ่ใน การศึกษาวิจัยเราจะได้มาจากการสำรวจในแต่ละกรณีไป ไม่สามารถนำมาอธิบายได้ทุกกรณีที่ทำ การศึกษา ดังนั้นจึงค่อนข้างมีความไม่ชัดเจนเท่าที่ควร อาจต้องใช้ทฤษฎีทาง จิตวิทยาอธิบายในบาง ส่วนได้ แนวคิดของการลำดับความสำคัญและความแตกต่างระหว่างพื้นที่นั้นจะเป็นไปตามธรรมชาติ ของมนุษย์ที่จะต้องมีการสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัวโดยขึ้นอยู่กับประสบการณ์การรับรู้ในตัว บุคคล ดังนั้นจึงเกิดคำถามตามมาเกี่ยวกับการสร้างสถานที่ให้ความ สอดคล้องกับกิจกรรมและสามารถ ทำการโต้ตอบกับบุคคลได้ว่าส่วนประกอบสำคัญในการสร้างสรรค์รูปทรง (Form) ของสถานที่ คืออะไร วิธีการที่จะแสดง เอกลักษณ์ของสถานที่ ที่ชัดเจนที่สุดคืออะไร จากคำถามดังกล่าว นี้ทำให้เกิดแนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมหรือสถานที่ที่จะรองรับกิจกรรม ของมนุษย์ ซึ่งส่วนประกอบของงานสถาปัตยกรรม นั้นมีอยู่หลายประการด้วยกัน ที่มีความสัมพันธ์กัน คือ Activity Conception

ภาพที่ 2.4 แสดงการเปรียบเทียบขององค์ประกอบของสถานที่ ที่มา : David Canter, The psychology of place(London : The Architectural Press Ltd, 1975), 158.

จากภาพดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเราสามารถสร้างความเฉพาะตัวของสถานที่ได้จาก การ พิจารณา ถึงกิจกรรม คุณสมบัติทางกายภาพ และแนวความคิดของสถานที่ ถ้าไม่มีโครงสร้างทาง กายภาพระหว่าง การออกแบบสถาปัตยกรรม เราอาจจะเริ่มต้นจากการพิจารณาลำดับความสำคัญของกิจกรรมนั้นๆ ก่อน และนำมาใช้ในการออกแบบได้เช่นกัน สิ่งหนึ่งที่สามารถระบุแนวความคิดทางสถาปัตยกรรมได้นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมและรูปแบบทางกายภาพ เช่น พื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวมักจะแยกออกจากพื้นที่ที่มีความเป็นสาธารณะอย่างชัดเจน เป็นต้น นอกจากนี้ ถ้าหากลักษณะทางกายภาพมีความเฉพาะตัวก็สามารถแสดงถึงกิจกรรมของสถานที่นั้นๆ ได้เช่นกัน ถ้ารูปแบบทางกายภาพมีความเหมาะสมก็จะส่งผลดีต่อการพัฒนาลักษณะทางกายภาพของเมืองในอนาคตด้วย

เมื่อทราบปัจจัยหลักของการสร้างความเฉพาะตัวของสถานที่ให้เกิดความรู้สึกสำนึกใน ถิ่นที่ แล้ว จึงมีคำถามต่อไปว่านำปัจจัยดังกล่าวมาใช้ได้อย่างไรบ้าง โดยขั้นตอนการออกแบบเริ่ม จากการออกแบบแนวความคิดรวมของโครงการนั้นๆ เพื่อเป็นแนวความคิดหลักในการออกแบบ สถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะที่มีความสอดคล้องกับบริบท จากนั้นทำการออกแบบสถานที่ให้ เป็นไปตามแนวความคิดดังกล่าว เมื่อมีการใช้สอยอาคารจริงจึงจะสามารถสะท้อนแนวความคิด พื้นฐานได้ จะเห็นได้ว่าการประเมินแนวความคิดในสถาปัตยกรรมนั้นเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อ งานสถาปัตยกรรมได้รับการใช้สอยจริง ทั้งนี้ทั้งนั้นงานสถาปัตยกรรมต้องได้รับการใช้สอยไป ระยะเวลาหนึ่งจึงจะเกิดกลิ่นอาย และบรรยากาศที่สมบูรณ์ ดังเช่นโบราณสถานที่ที่พบเห็นกันทั่วไป จะเห็นได้ว่ามีกลิ่นอายที่แตกต่างไปจากอาคารใหม่ที่ยังไม่ได้รับการใช้งาน เนื่องจากว่าบรรยากาศ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเกิดกิจกรรมในปัจจุบัน องค์ประกอบที่มีผลต่อสถานที่ที่เห็นได้ชัดมักจะเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติทางกายภาพ ที่สามารถสื่อความหมายของงานสถาปัตยกรรมได้ โดยคาดว่าสิ่งเหล่านี้จะได้จากการศึกษาวิจัยของผู้ออกแบบที่ค้นหารูปแบบทางสถาปัตยกรรมในแต่ละท้องถิ่นที่ได้ ซึ่งงานสถาปัตยกรรมอาจมีความสัมพันธ์โดยตรงทางด้านจิตวิทยาและกระบวนการทางพฤติกรรมมนุษย์ ความสัมพันธ์ ระหว่างตัวสถาปัตยกรรมกับสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการออกแบบ มักจะเป็นปัญหาใน การออกแบบเสมอมา โดยลักษณะทางกายภาพของงานสถาปัตยกรรมมีความแตกต่างกันไปในแต่ ละสิ่งแวดล้อม ในเชิงนามธรรมแล้วโครงสร้างแนวความคิดที่เกิดขึ้นก็ควรมีความอิสระและ สอดคล้องกับธรรมชาติโดยรอบ ในขณะเดียวกันคุณสมบัติทางกายภาพที่มีข้อจำกัด เช่น ขนาด น้ำหนัก สี รูปทรง พื้นผิว หรือส่วนประกอบอีกมากมาย แต่การศึกษาก็ควรพยายามที่จะทำการ ออกแบบให้ข้อจำกัดดังกล่าวมา มีผลกับการสื่อความหมายงานสถาปัตยกรรมน้อยที่สุด เพราะอาจจะ ส่งผลในทางลบได้ เช่น การออก

แบบงานสถาปัตยกรรมตามความนิยมโดยไม่คำนึงถึงลักษณะ วัฒนธรรมในท้องถิ่นและบริบทโดยรอบ จนทำให้งานสถาปัตยกรรมไม่มีความชัดเจนในความหมาย และประโยชน์ใช้สอยของมัน เป็นต้น

จากองค์ประกอบหลักของสถาปัตยกรรมทั้ง 3 ประการนี้ จะเห็นได้ว่าทำให้สามารถสื่อ ความหมายของสถานที่ได้และง่ายต่อการทำความเข้าใจต่อเอกลักษณ์ของสถานที่นั้นๆ ดังเช่น ใน บ้านก็จะมีลักษณะพิเศษและความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่การใช้งานภายในบ้าน แต่อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีหลักตายตัวนัก ที่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าพื้นที่ใดควรมีลักษณะหน้าตาอย่างไร จึง สามารถสื่อความหมายของสถานที่ได้ โดยเราอาจดูได้จากแนวความคิดของคนในพื้นที่ นั้นๆ หรือ อาจจะดูจากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่นั้นๆ ด้วยก็ได้เช่นกัน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นแล้วก็ไม่สามารถ ขาดองค์ประกอบใด องค์ประกอบหนึ่งได้เลย ถ้าขาดองค์ประกอบเหล่านี้แล้วจะทำให้การรับรู้ สถานที่ไม่มีความเหมาะสม และยังขาดกับสภาพแวดล้อมและบริบทโดยรอบ

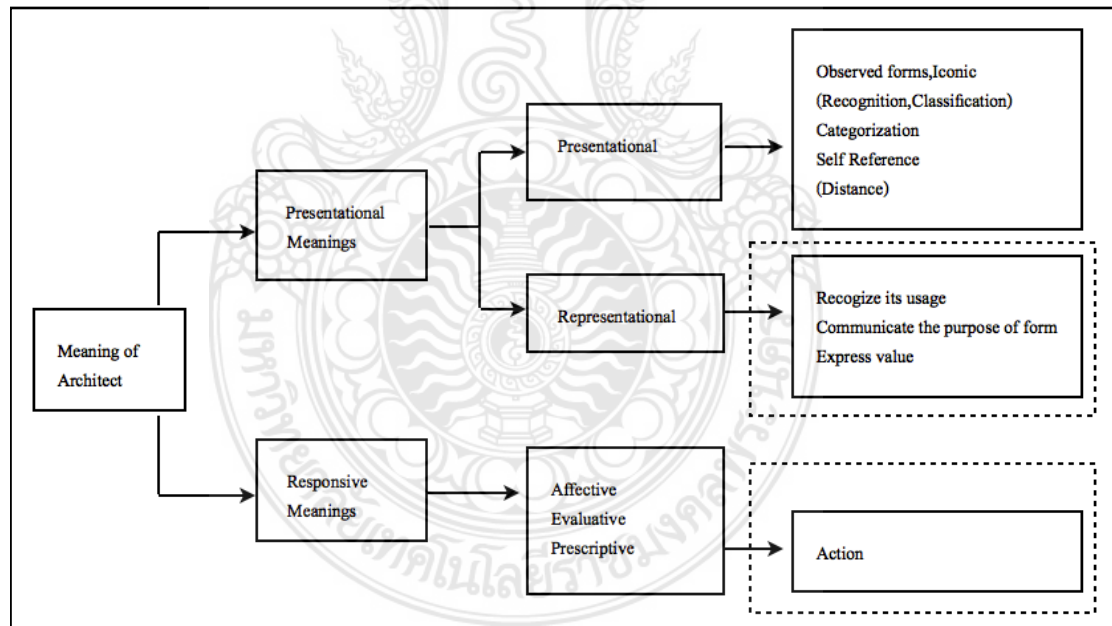
ความรู้สึกสำนึกในถิ่นเกิดจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรา อันได้รับการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม หลังจากนั้นมนุษย์เราจะเริ่มที่จะมีความรู้สึก ทางด้านจิตใจแล้วสมองจึงสั่งการตีความ โดยการใช้ประสบการณ์และความทรงจำเดิม หลังจากนั้นสมองจะรับรู้สิ่งแวดล้อมและมีการแสดง ปฏิกริยาตอบสนองด้านอารมณ์ ต่อสิ่งแวดล้อมที่พบ ดังนั้นความรู้สึกสำนึกในถิ่นที่ของแต่ละบุคคล จึงมีความแตกต่างกันไปตามปัจจัยทางด้านจิตวิทยา คือด้านตัวบุคคลเอง และด้านสิ่งแวดล้อมด้วย ซึ่ง ก็เป็นปัญหาอย่างหนึ่งในการออกแบบที่ผู้ทำการออกแบบควรระมัดระวัง เพื่อให้งาน สถาปัตยกรรมนั้นมีความสอดคล้องกับผู้ใช้สอยและยังกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมด้วย จากที่กล่าวถึง ประเด็น ด้านสำนึกในถิ่นที่ทางสถาปัตยกรรมที่เหล่านั้นนั้นทำให้ผลที่ตามมาก็คือพฤติกรรมมนุษย์ที่แสดงการ โต้ตอบต่องานสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อม โดยผู้ออกแบบนั้นจะสามารถวางแผนในการสร้างพื้นที่ เพื่อทำให้ผู้ใช้สอยอาคารมีพฤติกรรมตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการออกแบบ ซึ่งต้องคำนึงถึง ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมและตัวบุคคลเป็นสำคัญ

2.3 การรับรู้สภาพแวดล้อม (Perception Theory)

การออกแบบสภาพแวดล้อมในทางสถาปัตยกรรมนั้น ต้องสามารถเข้าใจว่าบุคคลรู้สึกและรับรู้ อย่างไม่โดยอาศัยทฤษฎีทางจิตวิทยาเพื่อเรียนรู้การรับรู้ของบุคคล และนำไปสู่การเชื่อมโยงตัวแปรกับ

วิธีการในการวิจัย ในส่วนแรกจะอธิบายถึงการรับรู้สภาพแวดล้อมของบุคคล และส่วนที่สองจะอธิบายถึงทฤษฎีเกสตัลท์ แยกย่อยเป็นการรับรู้พื้นและภาพ

ความหมายของสภาพแวดล้อมสรุปได้สองรูปแบบ ได้แก่ความหมายของสภาพแวดล้อมเสนอ (Presentational Meanings) และความหมายที่นำไปสู่การตอบสนอง (Responsive Meaning) ซึ่งสภาพแวดล้อมที่สภาพแวดล้อมเสนอนั้น ทำหน้าที่สำคัญสองอย่าง ได้แก่ การแสดงคุณลักษณะ (Presentational) ที่สื่อถึงรูปลักษณ์ที่มองเห็นได้ และการเป็นตัวแทน (Representational) ที่ทำหน้าที่สื่อให้ผู้ใช้สถานที่เข้าใจถึงประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่ เช่นพฤติกรรมภายในพื้นที่ และสื่อถึงถึงความน่าใช้ไม่น่าใช้ รวมถึงคุณค่าของพื้นที่นั้นๆ อีกด้วย สำหรับความหมายที่นำไปสู่การตอบสนอง (Responsive Meaning) นั้นทำหน้าที่ก่อให้เกิดการกระทำได้แก่ ความรู้สึก (Affective) ชอบหรือไม่ชอบเมื่อพบเห็นครั้งแรก การประเมิน (Evaluative) สื่อถึงระดับความชอบ และแนวทางการปฏิบัติ (Prescriptive) เป็นการนำผู้ใช้ไปสู่การกระทำ เช่นไปนั่งเก้าอี้ตัวที่เห็นว่าสะดวกสบาย เป็นต้น (Hershberger,1974)

ภาพที่ 2.5 ประเภทของความหมายในทางสถาปัตยกรรม

ที่มา: นพดล สหชัยเสรี.2546

การออกแบบสภาพแวดล้อมที่ดีควรสื่อความหมายที่สภาพแวดล้อมเสนอและสื่อถึงความหมายที่นำไปสู่การตอบสนอง สำหรับการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่มีรูปลักษณ์แตกต่างกันนั้น มีผลมาจากปัจจัยด้านประสบการณ์ในอดีตของผู้ใช้สถานที่ และปัจจัยด้านคุณลักษณะและวัตถุประสงค์ของผู้ใช้สถานที่ ดังนั้นการวิจัยเพื่อการออกแบบจึงมักเกี่ยวข้องกับการศึกษากระบวนการตอบสนองเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มคุณลักษณะของผู้ใช้สถานที่ รวมถึงการวิจัยด้านรูปแบบ (Style) ของการออกแบบต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการสื่อความหมายด้านการค้าตลอดจนความภักดีต่อเครื่องหมายทางการค้า (Brand Loyalty) เช่นการศึกษาถึงการสื่อความหมายของวัสดุ รูปแบบของภายนอกอาคารหรือสถานที่ เครื่องเรือน (Furniture) เป็นต้น (นพดล สหชัยเสร. 2546)

ในการรับรู้สภาพแวดล้อมนั้น มนุษย์มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ภาชนะ เครื่องเรือน อาคาร ถนน มหาวิทยาลัยหรือเมือง สภาวะแวดล้อมทางอุณหภูมิ แสงสว่าง เป็นต้น (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2541) โอกาสเป็นสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมได้ อาจเป็นสิ่งเร้าอย่างง่าย ๆ เช่น การมีดวงไฟ เหล่านี้อยู่ก่อให้เกิดการตอบสนองเป้าหมาย เกิดความพึงพอใจ หรือว่าก่อให้เกิดอุปสรรคต่อเป้าหมาย เกิดความไม่พอใจ ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่ว่าสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้านี้ ส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้น (Chein, 1954) คุณสมบัติของสภาพแวดล้อมกายภาพเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่ควบคู่กับโอกาสในฐานะที่เป็นสิ่งเร้า สิ่งที่ปรากฏในสภาพแวดล้อมมีสภาพและคุณสมบัติแตกต่างกันไป และมีผลกระทบต่อลักษณะทางพฤติกรรม เช่น อาจมีความซับซ้อนมากจนกลายเป็นสิ่งที่น่าสนใจ อาจมีลักษณะกำกวม หลายแฉงม มีความไม่แน่นอน ซึ่งเป็นคุณสมบัติของสภาพแวดล้อมกายภาพที่สำคัญที่อาจนำมาใช้ในการออกแบบ (Rapoport and Kantor. 1967) การมีความแตกต่างในสิ่งเร้า และความสามารถในการสื่อความหมายของสิ่งเร้าเป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรม (Fiske and Maddi. 1961) สิ่งเร้าที่ดีควรมีความแปรผันและเต็มไปด้วยความหมาย คุณสมบัติของสภาพแวดล้อมในฐานะที่เป็นสิ่งเร้ามีผลกระทบต่อความรู้สึก การรับรู้ การเรียนรู้ การจำ การคิด เป็นต้น

หลักมูลฐานในการออกแบบโดยสาระแล้วมีความคงที่ แม้ว่าแบบอย่างเฉพาะจะมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ เพราะหลักมูลฐานในการออกแบบมีหน้าที่คล้ายกับไวยากรณ์ อย่างไรก็ตามหลักมูลฐานที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบนั้นแท้ที่จริงแล้วมาจากหลักการรับรู้ในจิตวิทยา เพราะผลงานออกแบบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพของรูปทรงนั้น ขึ้นอยู่กับการรับรู้ของบุคคล แต่ที่แล้วยังไม่อาจกล่าวได้ว่า หลักมูลฐานในการออกแบบที่ได้พัฒนามานั้นได้อาศัยทฤษฎีการรับรู้ทางจิตวิทยา

มาสนับสนุนหรืออธิบายหลักการที่ได้วางไว้อย่างจริงจัง หลักมูลฐานในการออกแบบยังคงเป็นหลักที่ยึดถือโดยปราศจากความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้ ในกลุ่มสถาบันเบาเฮาส์ (Bauhaus) ก็ได้เน้นในเรื่องจิตวิทยาการรับรู้ และได้บรรจุวิชาจิตวิทยาไว้ในหลักสูตรของสถาบัน (Wing. 1969) แต่การนำทฤษฎีทางจิตวิทยาการรับรู้มาประสานกับหลักมูลฐานในการออกแบบ ปัจจุบันนับว่ายังขาดการพัฒนาทำให้หลักการออกแบบขาดมูลฐานสนับสนุนทางทฤษฎี

พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้น ไม่ได้เกิดจากความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่ปรากฏอยู่จริง หากแต่เกิดจากความสัมพันธ์กับจินตภาพหรือนิรูปของสภาพแวดล้อมนั้น รวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆ ในระบบมโนทัศน์ บุคคลสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสมองที่ถ่ายทอดมาจากสภาพแวดล้อมจริง (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. 2541)

อย่างไรก็ตามเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปของนักทฤษฎีทางจิตวิทยาในปัจจุบันว่า Cognition คือ กระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ที่แทรกอยู่ระหว่างการเข้ามาของพลังงานภายนอกใจปัจจุบันและในอดีต กับพฤติกรรมตอบสนองทั้งหลาย ของมนุษย์ในปัจจุบันและในอนาคต กระบวนการต่างๆ ที่ว่านั้น ได้แก่ ความรู้สึก การรับรู้ การเกิดจินตภาพ การจำ การระลึก การเกิดความรู้สึกทางอารมณ์ การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา การประเมินและการตัดสินใจ (Moore. 1976) นั่นคือ กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการย่อยของขบวนการรู้ ประเด็นอยู่ที่ว่าสิ่งที่มีอยู่ในโครงสร้างการรู้ (Cognitive Structure) หรือที่ปรากฏเป็นระบบมโนทัศน์นั้น มีอิทธิพลต่อการรับรู้เสมอ บุคคลจะทำการเลือกสิ่งที่รับรู้ เข้ามาตามอิทธิพลของประสบการณ์ในอดีต ทำให้เกิดสภาพการรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในโลกในลักษณะเฉพาะ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ากระบวนการรับรู้เป็นระบบย่อยของกระบวนการรู้และขึ้นอยู่กับขบวนการรู้ด้วย (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. 2541)

ความหมายของสภาพแวดล้อม ที่มาจากการออกแบบควรสื่อให้ผู้ใช้สามารถใช้สภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ การออกแบบสภาพแวดล้อมที่ดีจะต้องบ่งบอกถึงกิจกรรมภายในกายพื้นที่ ซึ่งได้แก่ กิจกรรมที่เหมาะสมภายในพื้นที่ แสดงถึงวิธีการและขั้นตอนของกิจกรรม แสดงถึงความต่อเนื่องของกิจกรรมบนพื้นที่ รวมถึงระดับการระดับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนที่มาทำกิจกรรมคนกับสิ่งของ และสิ่งของกับสิ่งของ สถานที่นอกจากจะแสดงถึงประโยชน์ใช้สอยและกิจกรรมบนพื้นที่แล้วยังเป็นการแสดงภาพลักษณ์ (Images) และแม่แบบ (Ideals) ของสถานที่นั้นๆ อีกด้วย (Rapoport. 1982)

สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการรับรู้สภาพแวดล้อมเพื่อนำมาใช้ในการวิจัยได้ว่า บุคคลมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพ ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึงอาคารและกลุ่มอาคารต่างๆ โดยบุคคลหมายถึงนักศึกษาที่มีทัศนคติอย่างไรต่อความปลอดภัย ความรู้สึกเป็นสถานที่ และคุณภาพชีวิต ซึ่งการวิจัยเชื่อมโยงสภาพแวดล้อมกายภาพกับตัวผู้ใช้สถานที่

2.4 ทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt Theory)

แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของทฤษฎีนี้ คือ การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดซึ่งเป็นกระบวนการภายในตัวมนุษย์ บุคคลจะเรียนรู้จากสิ่งเร้าที่เป็นส่วนรวมได้ดีกว่าส่วนย่อย

กลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt Psychology) แนวคิดของนักจิตวิทยาในกลุ่มเกสตัลท์ ผู้นำกลุ่มได้แก่ แมกซ์ เวอร์ ไธเมอร์ (Max Wertheimer) และผู้ร่วมกลุ่มอีก 3 คน คือ เคอร์ท เลอวิน (Kurt Lewin) , เคอร์ท คอฟฟ์กา (Kurt Koffka) และวอลฟ์แกง โคลเลอร์ (Wolfgang Kohler) ซึ่งเป็นชาวเยอรมัน เกสตัลท์ แปลความหมายว่า เป็นส่วนรวมหรือส่วนประกอบทั้งหมด (Gestalt =The Wholeness) กลุ่มนี้มีแนวคิดว่าการเรียนรู้เกิดได้จากการจัดสิ่งเร้าต่างๆ มารวมกันเริ่มต้นด้วยการรับรู้โดยส่วนรวมก่อนแล้วจึงจะสามารถวิเคราะห์เรื่องการเรียนรู้ส่วนย่อยที่ละส่วนต่อไป (Charles Wall Schlaeger. 1992) พฤติกรรมมนุษย์นั้นเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลภายในตัวบุคคลกับอิทธิพลภายนอกที่แต่ละบุคคลรับรู้ด้วยบุคคลจะมีพฤติกรรมอะไรและอย่างไร จึงไม่ได้ถูกกำหนดโดยมนุษย์ หรือโดยสิ่งเร้าภายนอกอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ถูกกำหนดโดยอิทธิพลมากมายทั้งหลายทั้งภายในและภายนอกที่สัมพันธ์กันตามที่เป็นประสบการณ์ของบุคคล (Lewin. 1951)

ทฤษฎีเกสตัลท์ได้พยายามชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของการเห็นความแตกต่างระหว่างภาพกับพื้น (Figure and Ground) โดยทั่วไป เรามักเห็นภาพเป็นวัตถุแยกจากพื้น เฉพาะกรณีเท่านั้นที่เราจะเห็นกลับกันด้วย คือ เห็นพื้นเป็นภาพที่มีความสำคัญได้ด้วย และด้วยหลักการของทฤษฎีเกสตัลท์ดังกล่าวที่ทำให้เรามองเห็นสิ่งต่างๆ ในโลกที่เป็นอยู่ (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร)

สรุปจากทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิด ที่เป็นกระบวนการภายในตัวมนุษย์ การเรียนรู้เกิดได้จากการจัดสิ่งเร้าต่างๆ มารวมกันเริ่มต้นด้วยการรับรู้โดยส่วนรวมก่อนแล้วจึงจะสามารถวิเคราะห์เรื่องการเรียนรู้ส่วนย่อยที่ละส่วนและพฤติกรรมมนุษย์นั้นเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลภายในตัวบุคคลกับอิทธิพลภายนอกที่แต่ละบุคคลรับรู้

บุคคลจะมีพฤติกรรมอะไรและอย่างไรสัมพันธ์กันตามที่เป็นประสบการณ์เดิมของบุคคล บุคคลเห็นความแตกต่างระหว่างภาพกับพื้นและมองเห็นภาพเป็นวัตถุแยกจากพื้น จากบทความจะนำไปสู่การเชื่อมโยงตัวแปรและประเด็นในการวัด

2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินการรับรู้

ในส่วนนี้เป็นการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวคิดและแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งนำเอางานวิจัยที่ศึกษาด้วยวิธีการใช้รูปภาพเป็นตัวกระตุ้นในการประเมิน และการศึกษาความแตกต่างของความคิดเห็นของกลุ่มบุคคล เพื่อนำมาปรับใช้เป็นตัวกระตุ้นการรับรู้ทางทัศนภาพของกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาบทความวิจัยในหัวข้อนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการในการวิจัย

2.5.1 สิ่งกระตุ้น ที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติการแก้ปัญหาทางงานออกแบบ (Variances in the Impact of Visual Stimuli on Design Problem Solving Performance)

เป็นการคิดงานออกแบบ โดยใช้สิ่งกระตุ้นด้วยรูปภาพที่เป็นภาพถ่าย และภาพสเก็ตด้วยมืออย่างหวัดๆ เป็นเครื่องมือ ในงานวิจัยนี้มุ่งเน้นเฉพาะการออกแบบด้วยการมองสิ่งที่แสดงอยู่ จะเห็นได้ว่าผลงานของนักออกแบบที่ทำงานในสภาพแวดล้อมที่สิ่งเร้าในแต่ละแบบ ซึ่งสิ่งเร้านี้มีอิทธิพลต่อการทำงานออกแบบ ขอบเขตในการชี้วัด คือ การใช้งานได้จริง ความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนา งานออกแบบ ด้วยกลุ่มผู้ร่วมการทดลองเป็นนักศึกษาสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์และออกแบบอุตสาหกรรมถูกตั้งโจทย์เพื่อแก้ปัญหาของงานออกแบบทั้ง 2 ชิ้นนี้ ภายใต้เงื่อนไขที่แตกต่างกัน กลุ่มเป้าหมายจะได้โจทย์ที่แก้ปัญหาทางงานออกแบบ 2 ชิ้น ซึ่งการทดลองถูกแบ่งเป็น 2 โจทย์ โจทย์ที่หนึ่งคือ กล้องซ็อกโกแลต โจทย์ที่สอง คือ ที่กั้นน้ำสำหรับดื่ม กลุ่มเป้าหมาย 36 คน ชาย 20 คน และหญิง 16 คน อายุ 21-26 ปี ทั้งหมดเป็นนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และมีสตูดิโอที่ใช้ในการทดลองทั้งหมด 3 แบบ ผู้ร่วมการทดลองถูกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 12 คน แต่ละกลุ่มจะถูกทดสอบในสภาวะที่แตกต่างกัน 3 แบบ การค้นพบอาจเป็นได้ว่า สิ่งกระตุ้นมีผลกระทบต่อ การแก้ปัญหา ก่อนการออกแบบ แต่ก็ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ต้องการแก้ปัญหา (Gabriela Goldschmidt and Maria Smolkov, 2006)

2.5.2 การประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นภัยของที่ตั้งบริษัท (Perception of Environmental Risks of Company Sites)

การศึกษาเกี่ยวกับการประเมินสภาพแวดล้อมด้วยรูปภาพ และความแตกต่างของความคิดในแต่ละบุคคล ซึ่งการศึกษานี้เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นภัยของที่ตั้งบริษัท หรือโรงงานอุตสาหกรรม โดยการวิเคราะห์จากภาพถ่ายของที่ตั้งบริษัทหรือโรงงานนั้น ธนาการจะใช้วิธีนี้ในการตรวจสอบเพื่อเป็นข้อตัดสินใจ เกี่ยวกับเครดิตในการตกลงทำประกัน โดยการสร้างสิ่งกระตุ้น แล้วทดสอบโดยใช้ปัจจัย 7 ประเด็น คือ ความสว่าง โครงสร้าง ภาพรวมทั้งหมด ทันสมัย กำแพงขอบรั้ว ความใหม่ของที่ตั้ง โดยใช้ผู้ร่วมการทดลองจำนวน 54 คน ครั้งหนึ่งเป็นนายธนาการ และอีกครึ่งหนึ่งเป็นนักศึกษา ซึ่งเป็นตัวแปรด้านบุคคลและสังคม โดยการแสดงภาพถ่ายจำนวน 21 ภาพ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการทดลองทั้งหมด 54 คน ชาย 41 คน และหญิง 13 คน ในการตอบแบบสอบถามโดยการให้คะแนนเป็นระดับโดยการแยกระหว่างเพศชายและเพศหญิงที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในการทดสอบครั้งนี้ไม่พบความแตกต่างแต่อย่างใดในการรับรู้เกี่ยวกับเรื่องภัยหรือความเสี่ยงของภาพถ่าย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักศึกษา 25 คน นายธนาการ 29 คน ขั้นตอนการทดลองคือเป็นการตรวจเช็คสภาพแวดล้อมที่เป็นภัยจากภาพถ่ายของที่ตั้งบริษัทหรือโรงงานอุตสาหกรรม โดยผู้ร่วมการทดลอง เป็นการทดลองแบบกึ่งทดลอง การแบ่งผู้ร่วมการทดลองเป็น 2 กลุ่ม เพื่อยืนยันระดับของสภาพแวดล้อมที่เป็นภัย ผู้ร่วมทดลองต้องตอบแบบสอบถาม โดยใช้ สเกล 7 ระดับ 1 = ต่ำ 7 = สูง กับภาพถ่าย 15 ภาพแรก ในแบบสอบถามฉบับสั้นๆ ตามลำดับ สำหรับอีก 6 ภาพ ผู้ร่วมทดลองต้องสามารถอธิบายภาพ พบว่าทั้งสองกลุ่มมีการประเมินความเสี่ยงที่แตกต่างกัน และลักษณะของสิ่งกระตุ้นไม่คงที่ มีความหลากหลายและเด่นแต่โดยลักษณะของที่ตั้งไม่ใช่โดยบุคคล ผู้วิจัยได้พิสูจน์กลุ่มตัวอย่างและสิ่งกระตุ้น สิ่งที่ต้องเพิ่มหรือลดการรับรู้ทางสภาพแวดล้อมที่เสี่ยง ลักษณะของบุคคลไม่สำคัญ พบว่ามาตรวัดที่จะเป็นเครื่องมือฝึกหัดบุคคลที่ต้องเป็นผู้ตัดสินใจหรือเป็นผู้ประเมินด้านความเสี่ยงของที่ตั้งและสภาพแวดล้อม การวิจัยต้องพิสูจน์สิ่งกระตุ้น ให้มากขึ้น เพื่อการรับรู้ถึงอิทธิพลของความเสียงและเพื่อการวิเคราะห์ที่เชื่อมต่อระหว่างลักษณะของที่ตั้งและสิ่งกระตุ้น (Olaf Weber, 2001)

2.5.3 การรับรู้ที่ว่างทางสถาปัตยกรรมภายใน (Perceptions of Interior Spaces)

การศึกษาเกี่ยวกับการทดสอบการยอมรับและตอบสนองต่อห้องรับประทานอาหาร และห้องรับแขก ของบุคคลในที่อยู่อาศัยด้วยการประเมินรูปภาพห้องในแบบต่างๆ ซึ่งทำการทดลอง 2 ครั้ง การทดลองที่หนึ่ง ประกอบด้วยผู้ร่วมทดลองที่เป็นนักศึกษาปริญญาตรี 19 คน จากหลักสูตรจิตวิทยา สังคม มหาวิทยาลัยโตรอนโต เป็นเพศหญิง 14 คน ชาย 5 คน ร่วมประเมินภาพตัวอย่าง 37 ภาพ ซึ่ง

เป็นภาพห้องรับประทานอาหาร และห้องรับแขกที่เลือกจากการออกแบบตกแต่งของอเมริกา และหนังสือนิตยสารการตกแต่ง นักศึกษาร่วมประเมินให้คะแนนแบ่งเป็น 7 ระดับ ของภาพ 9 รูปแบบ ได้แก่ ดั้งเดิม-ทันสมัย ชอบ-ไม่ชอบ เป็นทางการ-ไม่เป็นทางการ ค่อนข้าง-ไม่ค่อนข้าง, เรียบง่าย-ซับซ้อน ร้อน-เย็น กระตุ้นเร้าใจ-น่าเบื่อ เป็นระเบียบ-ไม่เป็นระเบียบ อยากรู้อยู่-ไม่อยากรู้อยู่

โดยวิเคราะห์ปัจจัยออกเป็น 3 ด้าน คือ การตกแต่ง (Decorative) ความทันสมัย (Stylish) และความคุ้นเคย (Familiar) จากกลุ่มเป้าหมายค้นพบว่าทำให้เกิดความรู้สึกมากกว่าการพิจารณา การรู้ (Cognitive) ส่วนการทดลองที่สอง เป็นการหาผลกระทบของความเกี่ยวข้องที่มีความสัมพันธ์กันในการตอบสนองกับรูปแบบห้องที่จำแนกออกเป็น 3 แบบ ภาพตัวอย่างที่เป็นสิ่งเร้าประกอบด้วย 2 กลุ่ม รวม 12 ภาพ ผู้ร่วมทดลองเป็นเพศชาย 24 คน และเพศหญิง 24 คน จากหลักสูตร จิตวิทยาสังคมมหาวิทยาลัยโตรอนโต เป็นผู้ร่วมประเมินความรู้สึกจากการดูภาพห้องจำนวน 12 ภาพ และให้วิจารณ์แต่ละห้องโดยให้ค่าคะแนน 7 ระดับ และเขียนสรุปอธิบายจินตนาการของแต่ละช่วงที่จะใช้ห้องเพื่อทำประโยชน์ในด้านใด และแสดงการรับรู้ในรายละเอียดต่างๆ ของแต่ละห้อง ลำดับคะแนน (Scale Rating) ความรู้สึก ปัจจัย การมีส่วนร่วมโดยส่วนตัว มีความสัมพันธ์กับความเชื่อในความเป็นส่วนบุคคลของผู้อยู่อาศัยและความเกี่ยวเนื่อง ปัจจัยความชอบสัมพันธ์กับความสวยงามและความน่าอยู่ และปัจจัยบอกถึงสังคม สัมพันธ์กับบอกความเป็นตัวตนและความยากต่อการอธิบาย สิ่งที่ทำนายได้ดีที่สุดในการปรารถนาที่จะอยู่อาศัยคือความรู้สึกถึงความงามและความผูกพันส่วนบุคคล ส่วนมากจะชอบห้องที่ให้ความรู้สึกคุ้นเคย ขณะที่การตกแต่งเป็นห้องที่บอกเกี่ยวกับบุคคล (Ute Ritterfeld and Gerald C. Cupchik,1996)

ภาพที่ 2.6 ลักษณะการแบ่งประเภทของห้อง การตกแต่ง ความทันสมัย และความคุ้นเคย

2.5.4 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะของสไตล์แบบหรูหราและสไตล์แบบทั่วไป เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมแห่งที่พักอาศัยและการตอบสนองต่อสไตล์นั้นระหว่างสถาปนิกและไม่ใช่สถาปนิก (The Beauty and the Beast: Some Preliminary Comparisons of ‘High’ Versus ‘Popular’ Residential Architecture and Public Versus Architect Judgments of Same)

การศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างลักษณะของสไตล์แบบหรูหราและสไตล์แบบทั่วไป เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมแห่งที่พักอาศัย และการตอบสนองต่อสไตล์นั้น ระหว่างสถาปนิกและไม่ใช่สถาปนิก ใช้ภาพสไลด์ 40 ภาพ (สไตล์ละ 20 ภาพ) ให้คะแนนในขอบเขตของคุณสมบัติทางกายภาพ กำหนดให้สถาปนิก 20 คน และไม่ใช่สถาปนิก 20 คน การวิจัยนี้ค้นคว้าเกี่ยวกับความแตกต่างของลักษณะแต่ละสไตล์

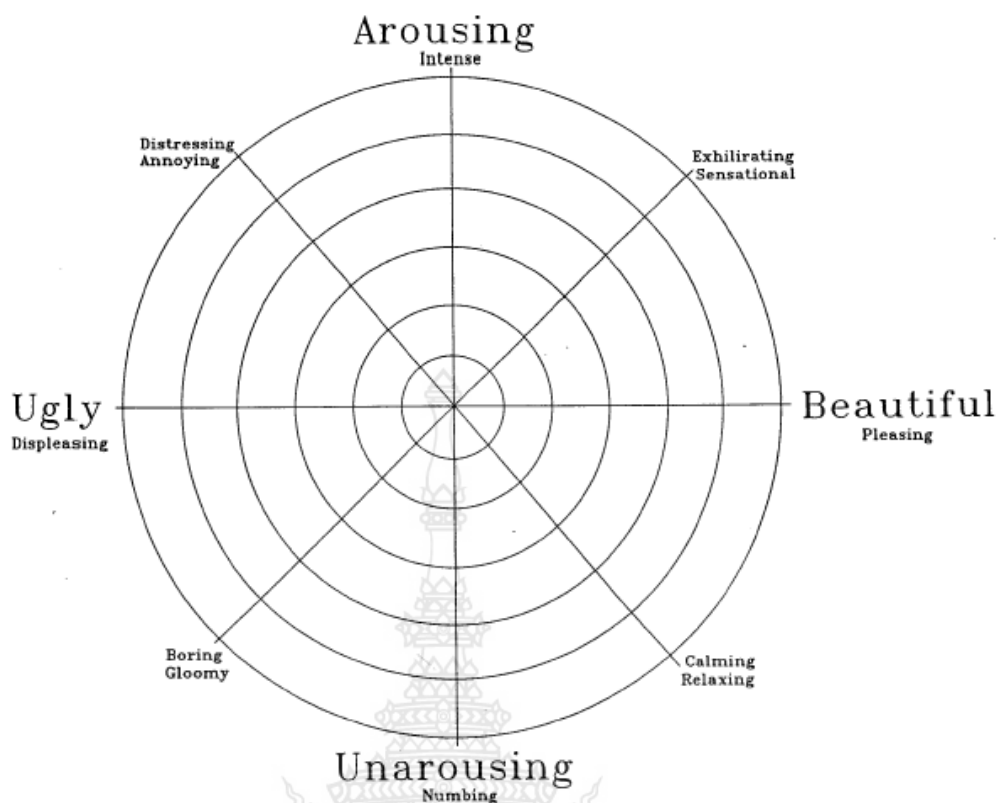
สถาปัตยกรรมแห่งที่พักอาศัยในสไตล์หรูหรา (High Style) ประกอบไปด้วย มีวัสดุอุปกรณ์น้อยกว่า มีคอนกรีตมากกว่า รูปแบ่งง่าย ๆ มีสีขาวมาก และทางเข้าไม่อยู่ตรงกลาง พวกเขาพิจารณาว่ามีความซับซ้อน สมัยใหม่ และน่าตื่นเต้น

ส่วนสถาปัตยกรรมแห่งที่พ็อพในสไตล์ทั่วไป (Popular Style) ประกอบไปด้วย มีลักษณะที่ใช้งานมากกว่า อยู่ในแนวนอน มีหลังคาจั่ว มีกรอบหน้าต่างชัดเจน ทางเข้าอยู่ตรงกลาง และใช้สีแบบโทนร้อน สถาปนิกประเมินสไตล์หุรหุรว่ามีความชัดเจน น่าชื่นชมยินดี ผ่อนคลาย และมีความหมาย แสดงให้เห็นว่าทั้งสองกลุ่มชอบความสมัยใหม่ และความชัดเจน แต่กลุ่มที่ไม่ใช่สถาปนิกนิยมความเรียบง่าย และมีลักษณะแบบต่างๆ ไป ขณะที่กลุ่มสถาปนิกชอบความซับซ้อน และลักษณะแบบหุรหุร (Kimberly Devlin and Jack L. Nasar, 1989)

2.5.5 การศึกษาการถอดรหัสสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ แบบจำลองความเข้าใจต่อความงามของสถาปนิกและบุคคลทั่วไป (“Decoding Modern Architecture A Lens Model Approach for Understanding the Aesthetic Differences of Architects and Laypersons”)

ในการวิจัยนี้เปรียบเทียบปัจจัย 59 อย่าง จากอาคาร 42 อาคาร โดยวัดเรื่องอารมณ์และการรับรู้กับความงาม ระหว่างสถาปนิกและบุคคลทั่วไป ลักษณะกายภาพและพื้นฐานอารมณ์และความรู้สึกบอกถึงความแตกต่างของการประเมินด้านความงาม ด้านหน้าของอาคาร โดยมีตัวชี้วัด 59 ปัจจัย กับอาคารสำนักงานสมัยใหม่ขนาดใหญ่ 42 อาคาร โดยแยกตามอาคารที่มีผลกระทบต่ออารมณ์ และคุณภาพความงามสากล การประเมินของสองกลุ่มแสดงออกถึงความชื่นชม ยินดี (แต่ไม่แสดงออกถึงการกระตุ้น หรือตื่นเต้นเร้าใจ) แต่ทั้งสองกลุ่มมีการประเมินความรู้สึกที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง การมองเห็นเป็นสิ่งนี้อาจอธิบายได้ถึงการประเมินด้านความงามของสถาปนิกกับบุคคลทั่วไปที่ต่างกัน ในงานวิจัยนี้เครื่องมือการวัดที่เป็นมาตรฐานที่เป็นแบบอย่างสากล ใช้ในการพิจารณาระดับของแต่ละอาคาร ซึ่งมีการวัด 10 ระดับ เริ่มจากกำหนดที่ระดับ 1 เป็นสถาปัตยกรรมที่ยอดแย่ หรือน่ากลัว และกำหนดที่ระดับ 10 เป็นสถาปัตยกรรมที่ยอดเยี่ยมหรือน่าชื่นชม ยินดี เครื่องมือวัดความชื่นชม ยินดี (Pleasure) และการกระตุ้น (Arousal) ถูกพัฒนาขึ้นโดย เมราเบียน และ รัสเซล (Mehrabian Albert and Russell James A.,1974) ลักษณะเป็นแผนภาพกราฟฟิก (Graphic Circumplex) และถูกทำให้สมบูรณ์อีกครั้ง โดย รัสเซล Weiss, และ Mendelsohn (Russell, James A.; Weiss, Anna; Mendelsohn, Gerald A. 1989)

สำหรับการแบ่งระดับความต้องการวัดสิ่งต่างๆ การวัดความชื่นชม ยินดี (Pleasure) ถูกแสดงในแกนแนวนอน โดยเริ่มจากระดับจากความน่าเกลียด ไม่พอใจ จนถึงสวยงามเป็นที่พอใจและการวัดการกระตุ้น (Arousal) ถูกแสดงในแกนแนวตั้ง โดยเริ่มจากระดับการกระตุ้นมาก ตื่นเต้นมาก จนถึงไม่กระตุ้น เฉยชา

ภาพที่ 2.7 แสดงเครื่องมือที่ใช้ประเมินถึงความรู้สึกชื่นชมยินดี
และความกระตือรือร้น ของตนเองต่อแต่ละสิ่งที่ต้องการวัด

(ที่มา: Robert Gifford, Donald W. Hine and Werner Muller-Clemm. 2000)

เครื่องมือการวัดความประทับใจแห่งสถาปัตยกรรม เป็นตัวบ่งชี้ถึงความประทับใจแต่ละสิ่ง
ก่อสร้างทำได้โดยการทำเครื่องหมายสำหรับแต่ละอาคารที่พรรณนาความประทับใจของตนเองไม่มีคำ
ตอบที่ถูกต้องจริง ต้องพิจารณาอาคารตามที่สะดวกใจ ถ้าใกล้ศูนย์กลางมากตรงกับความไม่ค่อยประทับใจ
เท่าที่ควรไกลจากศูนย์กลาง นั่นคือยืนยันความประทับใจมาก ถ้าพบว่าอาคารสวยงามมาก ต้องทำ
เครื่องหมายไปในทางขวา ถ้าพบว่าอาคารน่าเกลียด ควรทำเครื่องหมายไปทางด้านซ้าย ถ้าพบว่ามัน
กระตือรือร้นหรือตื่นเต้นมาก (คนละส่วนจากสวย ไม่สวย) ทำเครื่องหมายไปทางด้านบน ถ้าพบว่ามันเฉยๆ
หรือไม่เกิดการกระตือรือร้น ให้ทำเครื่องหมายไปทางด้านล่างแผนภาพวงกลมสามารถบ่งชี้ที่หลากหลาย
ของความประทับใจ เช่นว่าต้องการความรวดเร็ว (นั่นคือความสวยงามคู่กับการกระตือรือร้น) หรือต้องการ

ความเจ็บสงบ (นั่นคือความสวยงามคู่กับไม่เกิดการกระตุ้น) เป็นต้น (Robert Gifford, Donald W. Hine, Werner Muller-Clemm, D'Arcy J. Reynolds, JR. and Kelly T. Shaw, 2000)

สรุปจากบทความข้างต้นได้ว่า ในการวิจัยทางการออกแบบนั้นนักวิจัยจะต้องเชื่อมโยงการรับรู้กับลักษณะทางกายภาพ เพื่อเรียนรู้ว่าบุคคลรับรู้อย่างไรต่องานออกแบบ โดยหลักการคือ สร้างรูปแบบจำลองการออกแบบหรือใช้สภาพการณ์จริงและทดสอบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากนั้นวัดระดับการรับรู้ของบุคคลเพื่อแปลงออกมาเป็นข้อมูล ให้ได้มาซึ่งหลักในการออกแบบสิ่งนั้นๆ ในการวิจัยครั้งนี้จึงอิงหลักการดังกล่าวเพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสม

2.6 ประวัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

นับจากวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2518 ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติ “วิทยาลัยเทคโนโลยี และอาชีวศึกษา” ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อผลิตครูอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีให้การศึกษาทางด้านอาชีพทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และประกาศนียบัตรชั้นสูง ทำการวิจัยส่งเสริมการศึกษาทางด้านวิชาชีพ และ ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้พัฒนาระบบการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานการศึกษา ที่มีคุณภาพและศักยภาพ มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน จนกระทั่ง ปี 2531 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน ชื่อใหม่ว่า “สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล” ในวันที่ 15 กันยายน 2531

สืบเนื่องจากแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ สถานศึกษาของรัฐดำเนินกิจการโดยอิสระ และมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการภายใต้การกำกับ ดูแลของสภาสถานศึกษา! ดังนั้น สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลจึงได้ปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติฉบับเดิมและยกร่างเป็นพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2548 และได้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม 2548! โดยมี การรวมวิทยาเขต จัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

มงคลตะวันออก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ 9 มหาวิทยาลัยนี้เป็น มหาวิทยาลัยสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สามารถจัดการศึกษาวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูงที่ เน้นการปฏิบัติทั้งในระดับปริญญาตรี โท และเอก เพื่อรองรับการศึกษาต่อของผู้สำเร็จการศึกษา จากสถาบันอาชีวศึกษาเป็นหลัก รวมถึงให้โอกาสแก่ผู้เรียนจากวิทยาลัยชุมชน และการศึกษาขั้น พื้นฐานในการศึกษาต่อวิชาชีพระดับปริญญาตรี ซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประกอบด้วยวิทยาเขต 5 แห่งได้แก่ วิทยาเขตเทเวศน์ วิทยาเขตโชติเวช วิทยาเขตพณิชยการพระนคร วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์และวิทยาเขตพระนครเหนือ จัดการเรียนการสอนทางด้านครุศาสตร์อุตสาหกรรม เทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน บริหารธุรกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ประยุกต์ สถาปัตยกรรม และอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น เปิดรับนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงระดับปริญญาตรีในสาขาวิชา ต่างๆ และระดับปริญญาโทในสาขา บริหารธุรกิจ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม และคหกรรม ศาสตร์ ปัจจุบันมีนักศึกษากว่า 11,000 คน (http://www.rmutp.ac.th/web_2550/download)

วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยแห่งโลกอาชีพ ผลิตผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยี สร้างคุณค่าสู่สากล

พันธกิจของมหาวิทยาลัย

จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นวิชาชีพบนพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีคุณภาพและมีความสามารถพร้อมเข้าสู่อาชีพ

สร้างงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งการผลิต และการบริการที่สามารถถ่ายทอดและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศ

ให้บริการงานวิชาการและการศึกษาที่มีแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการมีอาชีพอิสระและพัฒนาอาชีพสู่การแข่งขัน

ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและรักษาสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัย

เป็นแหล่งการศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีเชิงบูรณาการที่เข้มแข็งและได้มาตรฐานสากล สร้างคุณภาพสู่โลกอาชีพ (สร้างคนเก่งและคนดีที่มีทักษะวิชาชีพ)

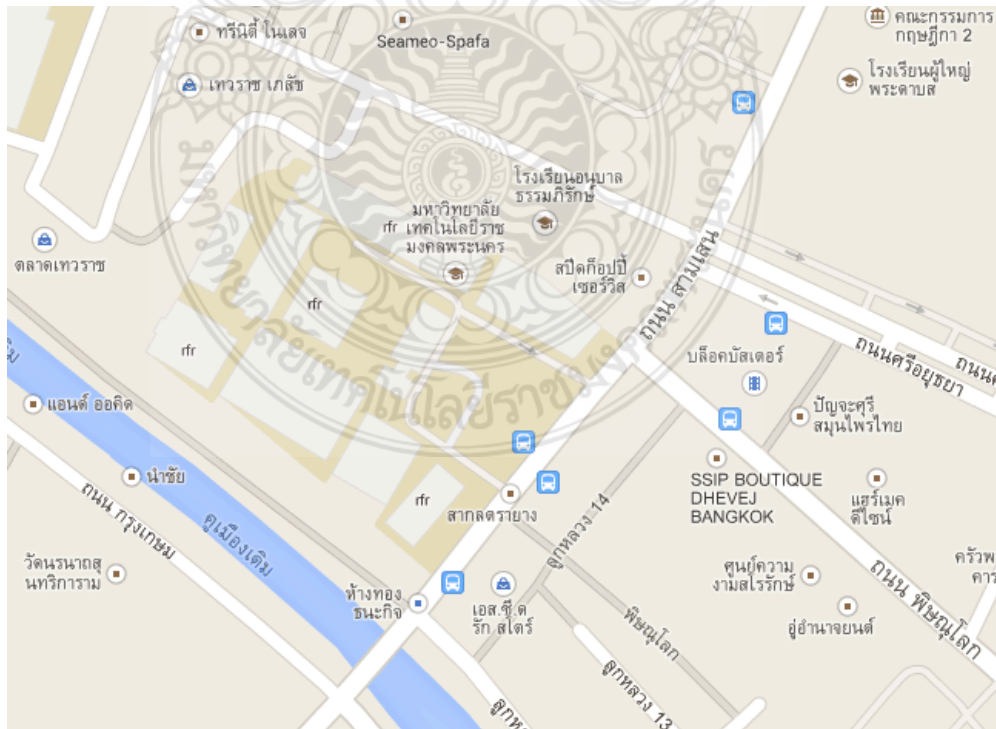
ให้บริการวิชาการแก่สังคมโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นแหล่งทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงบูรณาการเพื่อการแข่งขันในระดับชาติและนานาชาติ

2.6.1 วิทยาเขตเทเวศร์

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม และคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน ตั้งอยู่เลขที่ 399 ถ.สามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 02 282 9009 – 15 ต่อ 6303, 6304 ตั้งอยู่ติดกับตลาดเทเวศร์ในใกล้กับสโมสรทหารบก สีเสนาเทเวศน์

ภาพที่ 2.8 แผนที่วิทยาเขตเทเวศร์

ภาพที่ 2.9 ลักษณะกายภาพของอาคาร

ภาพที่ 2.10 ลักษณะกายภาพของอาคารและพื้นที่สาธารณะ

ภาพที่ 2.11 ถนนบริเวณด้านในวิทยาเขต

ภาพที่ 2.12 ลักษณะกายภาพภายในพื้นที่

ภาพที่ 2.13 ลักษณะกายภาพของอาคารและทางเดิน

ภาพที่ 2.14 ลักษณะกายภาพของอาคาร

ภาพที่ 2.15 ลักษณะกายภาพของอาคาร

2.6.2 วิทยาเขตโชติเวช

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ ตั้งอยู่เลขที่ 168 ถ.ศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 02 828 9009 ตั้งอยู่ในเขตวัดเทพราชกุญชร สูดถนนศรีอยุธยาขาออก ด้านหลังหอสมุดแห่งชาติ

ภาพที่ 2.16 แผนที่วิทยาเขตโชติเวช

ภาพที่ 2.17 ถนนหน้าทางเข้าวิทยาเขตเวซ

ภาพที่ 2.18 ลักษณะกายภาพของอาคาร

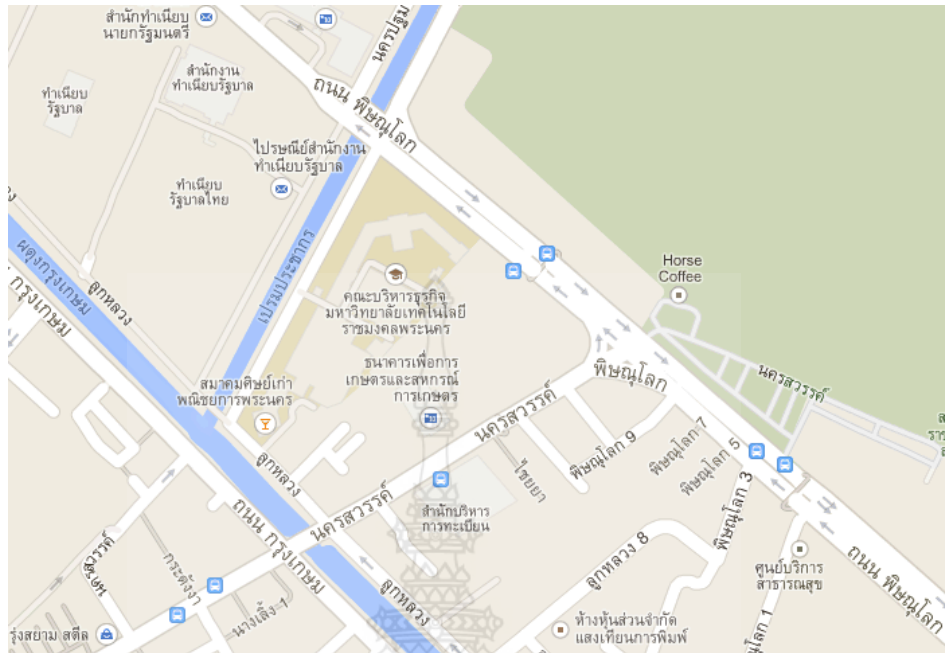

ภาพที่ 2.19 ลักษณะกายภาพของอาคาร

ภาพที่ 2.20 ลักษณะกายภาพของอาคาร

2.6.3 วิทยาเขตพันธิขการพระนคร

ภาพที่ 2.21 แผนที่วิทยาเขตพันธิขการพระนคร

คณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์ ตั้งอยู่เลขที่ 86 ถ.พิษณุโลก ดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 02 282 9101 ต่อ 2106 ตั้งอยู่ตรงข้ามสนามม้านางเลิ้ง โรงเรียนราชวินิตมัธยม ฝั่งขาออกไปทำเนียบรัฐบาล

ภาพที่ 2.22 ลักษณะกายภาพของอาคาร

ภาพที่ 2.23 ลักษณะกายภาพของอาคาร

ภาพที่ 2.24 ลักษณะกายภาพของอาคาร

ภาพที่ 2.25 ลักษณะกายภาพของอาคาร

ภาพที่ 2.26 ลักษณะกายภาพของอาคาร

2.6.4 วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์

คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น ตั้งอยู่เลขที่ 517 ถนนนครสวรรค์ แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 02 629 9157 ต่อ 3005 ตั้งอยู่ด้านหลังคณะบริหารธุรกิจ ติดกับ ธนาคาร ธกส. ฝั่ง(ซ้าย)ขาเข้าเมืองที่จะไปสนามม้าบางเลิ้ง สะพานยมราช

ภาพที่ 2.27 ลักษณะกายภาพของอาคาร

ภาพที่ 2.28 ลักษณะกายภาพของอาคาร

ภาพที่ 2.29 ลักษณะกายภาพของอาคาร

ภาพที่ 2.30 ลักษณะกายภาพของอาคาร

2.6.5 วิทยาเขตพระนครเหนือ

คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตั้งอยู่เลขที่ 1381 ถ.พิบูลสงคราม บางซื่อ กรุงเทพฯ 10800 โทร. 02 585 0690 ต่อ 2486 ตั้ง อยู่ใกล้กับสะพานพระราม 7 ฝั่งขาออก ที่จะไปจังหวัดนนทบุรี ติดกับบริษัทปูนซีเมนต์ ตรงข้ามมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ภาพที่ 2.31 แผนที่วิทยาเขตพระนครเหนือ

ภาพที่ 2.32 ลักษณะกายภาพของอาคาร

ภาพที่ 2.33 ลักษณะกายภาพของอาคาร

ภาพที่ 2.34 ลักษณะกายภาพมุมมองจากภายนอก

ภาพที่ 2.35 ลักษณะกายภาพมุมมองจากภายนอก

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความเป็นสถานที่ ความรู้สึกปลอดภัย และคุณภาพชีวิต กรณีศึกษา: กลุ่มอาคารในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ หนึ่งศึกษาปัจจัยของทางสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการรับรู้สถานที่ ความปลอดภัย และคุณภาพชีวิต สองศึกษาอิทธิพลของปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยทางด้านบุคคลต่อการรับรู้ สามสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ และเสนอแนะแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อม

3.1 ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการรวบรวมข้อมูลด้วยการทบทวนวรรณกรรม จากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการหาข้อมูลภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดเพื่อให้ทราบถึงตัวแปร ปัจจัย ทฤษฎี เครื่องมือ วิธีการดำเนินการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 เชื่อมโยงจากการทบทวนวรรณกรรมไปสู่ตัวแปร

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือในการพิสูจน์สมมติฐาน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 นำตัวแปรที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม มาใช้สร้างแบบสำรวจลักษณะทางกายภาพของมหาวิทยาลัย ส่วนที่ 2 สร้างแบบสอบถามเพื่อวัดการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 4 นำเครื่องมือไปทดสอบเบื้องต้น (Pre-Test) หนึ่งครั้งก่อนนำไปใช้จริง เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในขั้นต้น ให้แบบสอบถามแฝงปัจจัยที่ต้องการทดสอบ และเพื่อให้เครื่องมือมีความครอบคลุมครบถ้วนทางเนื้อหา จากนั้นเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 5 นำเครื่องมือมาทดสอบค่า อัลฟาคอนบาค เพื่อทดสอบความเสมอต้นเสมอปลาย (Consistency) ของโครงสร้างคำถาม เพื่อพิสูจน์ความน่าเชื่อถือ (Reliability) และความเที่ยงตรง (Convergent Validity) โดยพิจารณาตัวชี้วัดทีละตัว พร้อมกับพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างตัวชี้วัดที่ผสมผสานกันเพื่อวัดตัวแปร 1 ตัว หรือกลุ่มตัวแปร

ขั้นตอนที่ 6 นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วลงภาคสนามเก็บข้อมูล จากการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 7 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ได้จากการลงภาคสนามเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 8 สรุปผล อภิปรายข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัย

3.2 ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีใน มทร.พระนคร

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีใน มทร.พระนคร จำนวน 300 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยเลือกจากนักศึกษา จาก 5 วิทยาเขต เนื่องจากประเด็นของกลุ่มตัวอย่างขึ้นอยู่กับสองปัจจัยได้แก่ ความผันผวนของข้อมูล ภายใน และระดับความเชื่อมั่นที่ตั้งไว้แทนประชากร ในการวิจัยนี้ตั้งไว้ที่ความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้วิธีการที่ว่าเก็บกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาหาค่าสถิติควบคู่กันไป โดยพบว่าการหาค่าสถิติจากจำนวนกลุ่ม ตัวอย่างที่ 300 พบว่ามีนัยสำคัญในทุกชุดปัจจัยแล้ว จึงนำตัวเลขที่เก็บมาได้ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในการ วิจัย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ แบบสำรวจลักษณะทางกายภาพของวิทยาเขต ทั้ง 5 เขต (วิทยาเขตเทเวศร์ วิทยาเขตโชติเวช วิทยาเขตพณิชยการพระนคร วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ วิทยาเขตพระนครเหนือ) ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และแบบ แบบสอบถามวัดระดับการรับรู้ของนักศึกษา (ดูที่ภาคผนวก ก.)

3.3.1 สํารวจทางกายภาพ

ตารางที่ 3.1 การแปลงตัวแปรด้านมโนทัศน์เป็นตัวแปรเชิงปฏิบัติการ

Conceptual	Operationalization	ตัวชี้วัด	ระดับการวัด
Built Environment	ความกว้างของถนนซอย	เมตร	ratio
	Open Space Ratio	ร้อยละ	ratio
	ปริมาณของช่องเปิดอาคาร	ร้อยละ	ratio
	สิ่งกีดขวางต่างๆ	มาก ปานกลาง น้อย	nominal
	มุมอับสายตา	มาก ปานกลาง น้อย	nominal
	มีที่นั่งสาธารณะหรือไม่	มี ไม่มี	nominal
	แสงสว่างของเสาไฟสาธารณะ	มาก น้อย	nominal
	ไฟฟ้าแสงสว่างจากอาคาร	ร้อยละของบ้านที่เปิดไฟ	ratio
	จำนวนต้นไม้ยืนต้น	ร้อยละ	ratio
	ประเภทต้นไม้	เล็ก กลาง ใหญ่	nominal
	ทางแยก ซอยแยกระหว่างเส้นทาง	มาก กลาง น้อย	nominal
Physical incivilities	ขยะ	มาก ปานกลาง น้อย	nominal
	ความเสื่อมโทรม	มาก ปานกลาง น้อย	nominal
	กราฟฟิตตี้	มี ไม่มี	nominal

มหาวิทยาลัยอื่น, รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีสภาพทางกายภาพที่กลมกลืนดูเป็นสถานที่เดียวกัน, รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีสภาพทางกายภาพที่ดูซับซ้อน, รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีสภาพทางกายภาพที่ดูน่าเบื่อ, รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามน่ามอง, รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยเหมาะสมในการเป็นสถานศึกษา

ช่วงที่สอง เพื่อวัดเรื่องคุณภาพชีวิต ประกอบไปด้วยคำถามที่ว่า รู้สึกกังวลในบางเรื่อง, รู้สึกมีความหวัง, รู้สึกสงบสุขและพอใจในการใช้เป็นสถานศึกษา, รู้สึกไม่ขัดแย้งมีมิตรภาพ, และเอื้ออาทร

ช่วงที่สาม เพื่อวัดความรู้สึกปลอดภัยและไม่ปลอดภัยในมหาวิทยาลัย ประกอบไปด้วยคำถามที่ว่า รู้สึกว่าในมหาวิทยาลัยเสี่ยงที่จะมีโจรขโมย, รู้สึกว่าเป็นแหล่งช้อปปิ้ง, รู้สึกว่ามีความเสี่ยงที่จะถูกปล้นชิงทรัพย์ภายในมหาวิทยาลัย, รู้สึกว่ามีความเสี่ยงที่จะถูกทำร้ายภายในมหาวิทยาลัย, รู้สึกว่าภายในมหาวิทยาลัยไม่มีมาตรการรักษาความปลอดภัย, รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีความไม่ปลอดภัย ดังตารางที่ 3.2

3.4 การศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ลงพื้นที่สำรวจลักษณะทางกายภาพของทั้ง 5 วิทยาเขต จากประเด็นที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม

3.4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้ทำการหาข้อมูลจาก หนังสือ เอกสารงานวิจัย บทความวิชาการ และสิ่งพิมพ์ต่างๆ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเว็บไซต์

3.5 วิธีการและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างตามหลักเกณฑ์ ในการวิเคราะห์แยกตามวัตถุประสงค์ จากนั้นนำค่าที่ได้แปลงเป็นค่าทางสถิติ ดังนี้

3.5.1 หาค่าเฉลี่ยรวม (Mean) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างต่อความปลอดภัย ความรู้สึกเป็นสถานที่ และคุณภาพชีวิต เพื่อวิเคราะห์ว่ามีประเด็นใดบ้างที่ส่งผลต่อการรับรู้ และส่งผลอย่างไร

3.5.2 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ของลักษณะทางกายภาพกับการรับรู้ ว่าความรู้สึกไม่ปลอดภัยมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางกายภาพใดบ้าง และสัมพันธ์อย่างไร

3.5.3 หาค่าความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปร (Regression) เพื่อวิเคราะห์ว่า ประเด็นการรับรู้ (Cognitive) ได้แก่ เสียงต่อการถูกชิงทรัพย์ เสียงต่อการถูกทำร้าย รู้สึกมีขโมย รู้สึกว่าเป็นที่ซ่อนสุม (ตัวแปรอิสระ) ส่งผลต่อ พฤติกรรม (Affective) ความรู้สึกไม่ปลอดภัย คุณภาพชีวิต (ตัวแปรตาม) หรือไม่ อย่างไร

3.5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย T-Test ระหว่างพื้นที่เพื่อหาความแตกต่างกัน 2 กลุ่ม (จาก 5 วิทยาเขต)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาวิจัย ส่วนนี้จะกล่าวถึงผลของการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด โดยอธิบายและพิสูจน์ด้วยค่าทางสถิติ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปในเชิงประจักษ์ (Empirical) และใช้ในกลุ่มประชากรทั่วไป (Generalized) ในการวิจัยครั้งนี้จะเชื่อมโยงลักษณะทางกายภาพกับการรับรู้ของผู้ใช้อาคาร นอกจากนี้การวิจัยยังจะพิสูจน์ว่าตัวแปรอิสระ มีผลต่อตัวแปรตามหรือไม่ และมีผลอย่างไร อีกทั้งในแต่ละตัวแปรนั้นสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร เพื่อให้ท้ายที่สุดผู้วิจัยจะสามารถอธิบายถึงลักษณะทางกายภาพของมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อการรับรู้ ความรู้สึกปลอดภัย ความเป็นสถานที่ และคุณภาพชีวิตของผู้ใช้อาคารผู้วิจัยได้แยกย่อยการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นต่างๆ ออกเป็นประเด็นเพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวิจัย

4.1 การทดสอบเครื่องมือการวิจัย

ได้ทำการทดสอบเครื่องมือ (Pre-Test) มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 100 คน เพื่อพิสูจน์ว่ากลุ่มเป้าหมายเข้าใจในเครื่องมือตรงกัน (ในที่นี้คือแบบสอบถามวัดระดับการรับรู้) และเพื่อนำผลไปหาค่าคอนบาร์คอัลฟา (Cronbach's Alpha) พบว่า จากการหาค่าคอนบาร์คอัลฟา ของเครื่องมืออยู่ในเกณฑ์สูง คือ 0.817 ดังแสดงในตารางที่ 4.1 หมายความว่า เครื่องมือในการวิจัยมีความสอดคล้องของโครงสร้างคำถาม มีความเที่ยงตรงของกลุ่มตัวชี้วัด ว่าวัดไปในทิศทางเดียวกันและพิสูจน์ความซ้ำซ้อนของตัวแปรว่าไม่ได้ใช้ตัวเดียวกัน เมื่อนำเครื่องมือในข้างต้นไปทดสอบซ้ำ จะได้ผลที่ใกล้เคียงกันทุกครั้ง จากนั้นจึงนำไปเก็บจริง 300 คน

ตารางที่ 4.1 ค่า Cronbach's Alpha

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	ประเด็น
0.817	21

4.2 ลักษณะทางกายภาพของมหาวิทยาลัย

ในส่วนนี้การวิจัยใช้เครื่องมือการสำรวจจากพื้นที่จริง ในการหาข้อมูลลักษณะทางกายภาพทั้ง 5 วิทยาเขต โดยมีสมมุติฐานว่า สภาพแวดล้อมทั้ง 5 วิทยาเขตที่แตกต่างกันจะก่อให้เกิดลักษณะทางกายภาพที่ต่างกัน โดยการวิจัยได้แยกเด่นออกเป็นตัวแปรต่างๆ จากการทบทวนวรรณกรรม จากนั้นจึงสำรวจตามประเด็นและให้ค่าคะแนนลักษณะทางกายภาพของแต่ละวิทยาเขตออกมาเป็นตัวเลขที่วัดได้ พบว่า สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ กลุ่ม A (วิทยาเขตพระนครเหนือ) กลุ่ม B (วิทยาเขตเทเวศร์ วิทยาเขตโชติเวช วิทยาเขตพัฒนวิชาการพระนคร วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์) ดังตารางที่ 4.2 จากนั้นในขั้นตอนการวิเคราะห์จึงจะหาความสัมพันธ์ของลักษณะทางกายภาพและการรับรู้ในขั้นต่อไป

ตารางที่ 4.2 ลักษณะทางกายภาพของอาคาร

สภาพทางกายภาพของมหาวิทยาลัย	ค่าสถิติ				หมายเหตุ
	พาณิชย์พระนคร ชุมพรเขตรอุดมศักดิ์	พระนครเหนือ	เทเวศน์	โชติเวช	
1. ความกว้างของถนน	3.18	5.26	3.27	3.83	เมตร
2. Open Space Ratio	21	35	16	12	ร้อยละ
3. ปริมาณช่องเปิดของอาคาร	32	58	37	33	ร้อยละ
4. ปริมาณสิ่งกีดขวาง	3	1	3	4	ระดับ 0 - 5
5. ปริมาณจุดอัปสยดา	3	1	3	4	ระดับ 0 - 5
7. ปริมาณที่นั่งสาธารณะ	3	2	4	3	ระดับ 0 - 5
8. ความสว่างของดวงไฟสาธารณะ	2	4	3	2	ระดับ 0 - 5
9. ปริมาณแสงสว่างจากอาคาร	1	3	2	1	ระดับ 0 - 5
10. ปริมาณของไม้ยืนต้น	2	4	2	2	ระดับ 0 - 5
11. ปริมาณของไม้พุ่ม	2	4	2	1	ระดับ 0 - 5
12. ปริมาณของทางแยก	5	2	4	4	ระดับ 0 - 5

13. ปริมาณขยะที่ไม่ถูกเก็บ	4	2	3	4	ระดับ 0 - 5
14. ระดับของความโทรม	3	3	4	4	ระดับ 0 - 5
15. ปริมาณ GRAFITY	3	2	4	5	ระดับ 0 - 5

4.3 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสำรวจที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างจากที่ใช้อาคารประเภทกลุ่ม A เป็นเพศชายร้อยละ 39 เป็นเพศหญิงร้อยละ 61 และกลุ่มตัวอย่างจากที่ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B เป็นเพศชายร้อยละ 42 เป็นเพศหญิงร้อยละ 58 ซึ่งไม่พบนัยสำคัญทางสถิติในความเกี่ยวข้องของประเภทของที่ใช้อาคารกับเพศของผู้ใช้อาคาร ($\chi^2 = 0.97$, Sig. = 0.765) และอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจากผู้ใช้อาคารประเภทกลุ่ม A คือ 20 ปี (SD. = 6) จากผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B คือ 20 ปี (SD. = 4) โดยอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจากที่ใช้อาคารทั้งสองประเภทไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสาเหตุที่อายุเฉลี่ยของกลุ่มผู้ใช้ที่ใช้อาคารไม่แตกต่าง เนื่องจากเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรีเหมือนกัน

ในเรื่องของรายได้เฉลี่ย พบว่า รายได้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้อาคารในกลุ่ม A เท่ากับ 6,300 บาท (SD. = 2,400) น้อยกว่ากลุ่มที่ใช้อาคารในที่ใช้อาคารแบบ กลุ่ม B ซึ่งเท่ากับ 7,100 บาท (SD. = 1,500) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ค่าความเชื่อมั่น 90% ($t = -1.821$, Sig. = 0.079) ต่อมาคือกลุ่มผู้ใช้ที่ใช้อาคารในกลุ่ม A จะมีระยะเวลาในการใช้อาคารอยู่ในพื้นที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เฉลี่ยเท่ากับ 2.3 ปี (SD. = 2.6) พอๆ กับผู้ใช้อาคารใน กลุ่ม B ซึ่งเท่ากับ 2.1 ปี (SD. = 2.5) ซึ่งไม่พบนัยสำคัญทางสถิติในความเกี่ยวข้อง และถ้าพิจารณาตามความแตกต่างของลักษณะการใช้อาคาร ส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างจะเป็นเจ้าของในตัวอาคารที่ใช้อาคารอยู่ประจำ (71%) สัดส่วนรองลงมาคือจะใช้ติดต่องานหรือเพียงชั่วคราว(29%)

ส่วนในประเด็นทางสังคม พบว่า ในเรื่องของความสนิทสนมระหว่างคนในมหาวิทยาลัย ระหว่างผู้ใช้ที่ใช้อาคารในกลุ่ม A และผู้ใช้อาคารใน กลุ่ม B จะรู้จักนักศึกษาคณะอื่นๆ ภายในมหาวิทยาลัย (คนละวิทยาเขต) ในจำนวนเฉลี่ย 8 และ 13 คน ตามลำดับ และไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ ต่อมาคือ จำนวนเพื่อนสนิทโดยเฉลี่ย (15 และ 9 คน ตามลำดับ) ซึ่งไม่พบนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน รวมถึงระดับของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งในกลุ่มที่ใช้อาคารในกลุ่ม A และผู้ใช้อาคารใน กลุ่ม B มีจำนวนของการพูดคุยกับคนอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย (ครั้งต่อวัน) โดยมีค่าโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 11 ครั้ง, การ

เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย (ครั้งต่อปี) โดยมีค่าโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 5 ครั้ง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.4 ประเด็นการรับรู้ในความรู้สึกการเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 4.3 พบว่านักศึกษาที่ใช้อาคารกลุ่ม A มีการรับรู้ในความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยในระดับที่สูงกว่าใช้อาคารกลุ่ม B ในประเด็น รู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง, รู้สึกสนิทสนมกับคนอื่น ๆ, รู้สึกอยากร่วมกิจกรรมต่างๆ, รู้สึกว่าได้รับความช่วยเหลือจากคนในมหาวิทยาลัย, รู้สึกว่าตัวเองจำเป็นต้องพึ่งพาคนอื่นในมหาวิทยาลัย, โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 แต่ประเด็น รู้สึกว่ามีทุกสิ่งที่ต้องการภายในมหาวิทยาลัย โดยไม่ต้องไปหาจากที่อื่น พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) พบว่าในประเด็นการรับรู้ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง สามารถอธิบายได้จากประเด็นรู้สึกสนิทสนมกับคนอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย (Beta.324, Sig.000), รู้สึกว่ามีทุกสิ่งที่ต้องการภายในมหาวิทยาลัย โดยไม่ต้องไปหาจากที่อื่น (Beta.137, Sig.003), รู้สึกว่าได้รับความช่วยเหลือจากคนในมหาวิทยาลัย (Beta.134, Sig.061), รู้สึกอยากร่วมกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย (Beta.075, Sig.129) และรู้สึกว่าตัวเองจำเป็นต้องพึ่งพาคนอื่นในมหาวิทยาลัย (Beta.011, Sig.903) ตามลำดับ โดยมีค่า R-Square .641 ค่าความเชื่อมั่นที่ 99%

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลต่อความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย จากการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) พบว่าในประเด็นการรับรู้ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในมหาวิทยาลัย สามารถอธิบายได้จากประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย (Beta.425, Sig.005), มีคนที่รู้จักภายในมหาวิทยาลัย (Beta.213, Sig.081), ระยะเวลาที่ใช้อาคารอยู่ในพื้นที่ (Beta.132, Sig.274), การพูดคุยกับคนอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย (Beta.223, Sig.405) และเพื่อนที่อยู่ภายในมหาวิทยาลัย (Beta.086, Sig.460) ตามลำดับ โดยมีค่า R-Square .424 ค่าความเชื่อมั่นที่ 99%

ตารางที่ 4.3 การรับรู้ในความรู้สึกการเป็นส่วนหนึ่งในมหาวิทยาลัย

ประเด็นการรับรู้ระหว่าง กลุ่ม A - กลุ่ม B	t	Sig.	พื้นที่	Mean	SD.
- รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยนี้	1.72	0.092	กลุ่ม A	3.23	1.45
			กลุ่ม B	2.61	1.36
- รู้สึกสนิทสนมกับคนอื่นๆในมหาวิทยาลัย	1.87	0.067	กลุ่ม A	3.42	1.29
			กลุ่ม B	2.77	1.43
- รู้สึกอยากร่วมกิจกรรมต่างๆของมหาวิทยาลัย	1.57	0.129	กลุ่ม A	3.06	1.34
			กลุ่ม B	2.52	1.41
- รู้สึกว่าได้รับความช่วยเหลือจากคนในมหาวิทยาลัย	1.36	0.061	กลุ่ม A	3.06	1.15
			กลุ่ม B	2.65	1.28
- รู้สึกว่าตัวเองจำเป็นต้องพึ่งพาคนอื่นในการอยู่ในมหาวิทยาลัย	1.66	0.059	กลุ่ม A	2.81	1.28
			กลุ่ม B	2.27	1.26
- รู้สึกว่ามีทุกสิ่งที่ต้องการภายในมหาวิทยาลัย โดยไม่ต้องไปหาจากที่อื่น	0.91	0.003	กลุ่ม A	3.00	1.46
			กลุ่ม B	2.71	1.01

4.5 ประเด็นการรับรู้ด้านความงามของมหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 4.4 พบว่าผู้ใช้อาคารในกลุ่ม A มีการรับรู้ด้านความงามของมหาวิทยาลัยมากกว่าผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B ในประเด็น รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีสภาพทางกายภาพที่กลมกลืนดูเป็นสถานที่เดียวกัน และ รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามน่ามอง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 แต่ประเด็น รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยเหมาะสมในการเป็นที่ใช้เป็นสถานศึกษา รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีสภาพทางกายภาพที่น่าเพื่อ รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีสภาพทางกายภาพที่ดูซับซ้อน พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประเด็นการรับรู้ความเหมาะสมในการเป็นที่สถานศึกษา จากการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) พบว่าประเด็นการรับรู้ความเหมาะสมในการเป็นสถานศึกษา

สามารถอธิบายได้จากประเด็นรู้สึกว่าการศึกษามีสภาพทางกายภาพที่กลมกลืนดูเป็นสถานที่เดียวกัน (Beta.421, Sig.000) และรู้สึกว่าการศึกษามีสภาพแวดล้อมที่สวยงามน่ามอง (Beta.212, Sig.019) มากที่สุดตามลำดับ โดยมีค่า R-Square .381 ค่าความเชื่อมั่นที่ 99%

ตารางที่ 4.4 การรับรู้ด้านความงามของมหาวิทยาลัย

ประเด็นการรับรู้ระหว่าง กลุ่ม A - กลุ่ม B	t	Sig.	พื้นที่	Mean	SD.
- รู้สึกว่าการศึกษามีสภาพทางกายภาพที่กลมกลืนดูเป็นสถานที่เดียวกัน	1.113	0.081	กลุ่ม A	3.07	1.28
			กลุ่ม B	2.72	1.07
- รู้สึกว่าการศึกษามีสภาพทางกายภาพที่ดูซับซ้อน	-0.267	0.79	กลุ่ม A	2.16	1.34
			กลุ่ม B	2.26	1.50
- รู้สึกว่าการศึกษามีสภาพทางกายภาพที่ดูน่าเบื่อ	-0.204	0.917	กลุ่ม A	1.94	1.21
			กลุ่ม B	1.97	1.22
- รู้สึกว่าการศึกษามีสภาพแวดล้อมที่สวยงามน่ามอง	1.865	0.067	กลุ่ม A	2.81	1.17
			กลุ่ม B	2.29	1.01
- รู้สึกว่าการศึกษามีเหมาะสมในการเป็นที่สถานศึกษา	0.603	0.549	กลุ่ม A	2.94	1.24
			กลุ่ม B	2.74	1.29

4.6 ประเด็นการรับรู้ด้านความปลอดภัย

จากตารางที่ 4.5 พบว่าผู้ใช้อาคารในกลุ่ม A มีการรับรู้ด้านความปลอดภัยมากกว่าผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B ในประเด็นรู้สึกว่าในมหาวิทยาลัยเสี่ยงที่จะมีโจรขโมยและรู้สึกว่าจะมีความเสี่ยงที่จะถูกปล้นชิงทรัพย์ภายในมหาวิทยาลัยตามลำดับ โดยมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.10 แต่ประเด็น รู้สึกว่าเป็นแหล่งช้อปปิ้ง, รู้สึกว่าจะมีความเสี่ยงที่จะถูกทำร้ายภายในมหาวิทยาลัยและรู้สึกว่าจะภายในมหาวิทยาลัยไม่มีมาตรการรักษาความปลอดภัย พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในประเด็นความรู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีความไม่ปลอดภัย ผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าผู้ใช้อาคารในกลุ่ม A นั้น อาจจะมีประเด็นอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในประเด็นที่นำมาใช้ในการวิจัยซึ่งสามารถตอบได้ และในประเด็นนี้ไม่พบนัยยะสำคัญทางสถิติ

ประเด็นการรับรู้ด้านความปลอดภัยจากการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) พบว่าประเด็นการรับรู้ด้านความปลอดภัย สามารถอธิบายได้จากประเด็นความรู้สึกว่าภายในมหาวิทยาลัยไม่มีมาตรการรักษาความปลอดภัย (Beta.227, Sig.000), และประเด็นความรู้สึกว่าในมหาวิทยาลัยเสี่ยงที่จะมีโจรขโมย (Beta.156, Sig.071) มากที่สุดตามลำดับ โดยมีค่า R-Square .421 ค่าความเชื่อมั่นที่ 99%

ตารางที่ 4.5 การรับรู้ด้านความปลอดภัย

ประเด็นการรับรู้ระหว่าง กลุ่ม A - กลุ่ม B	t	Sig.	พื้นที่	Mean	SD.
- รู้สึกว่าในมหาวิทยาลัยเสี่ยงที่จะมีโจรขโมย	1.629	0.011	กลุ่ม A	3.11	1.35
			กลุ่ม B	2.15	1.44
- รู้สึกว่าเป็นแหล่งช่องสุ่ม	0.262	0.971	กลุ่ม A	2.29	1.64
			กลุ่ม B	2.10	1.37
- รู้สึกว่ามีความเสี่ยงที่จะถูกปล้นชิงทรัพย์ภายในมหาวิทยาลัย	0.152	0.036	กลุ่ม A	2.44	1.48
			กลุ่ม B	1.61	1.42
- รู้สึกว่ามีความเสี่ยงที่จะถูกทำร้ายภายในมหาวิทยาลัย	0.724	0.342	กลุ่ม A	1.88	1.37
			กลุ่ม B	1.29	1.18
- รู้สึกว่าภายในมหาวิทยาลัยไม่มีมาตรการรักษาความปลอดภัย	0.115	0.253	กลุ่ม A	2.11	1.50
			กลุ่ม B	1.99	1.54
- รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีความไม่ปลอดภัย	-0.228	0.714	กลุ่ม A	2.04	1.33
			กลุ่ม B	2.27	1.72

4.7 ประเด็นการรับรู้ด้านคุณภาพชีวิต

จากตารางที่ 4.6 พบว่าผู้ใช้อาคารในกลุ่ม A มีการรับรู้ด้านคุณภาพชีวิตมากกว่าผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B ในประเด็น รู้สึกมีความหวัง, รู้สึกสงบสุขและพอใจในการใช้อาคารและ รู้สึกไม่ขัดแย้ง มีมิตรภาพ และเอื้ออาทร แต่ไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ แต่ในประเด็น รู้สึกกังวลในบางเรื่อง พบว่าผู้ใช้อาคารในกลุ่ม A มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่า ผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B โดยมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.10 ซึ่งอาจมีประเด็นต่างๆ ทำให้รู้สึกว่ามีความกังวลใจ เช่น ส่วนใหญ่ของผู้ใช้อาคารในกลุ่ม A คือคณะวิศวกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์นอกจากความกดดันเรื่องการเรียนรู้ การสอบแล้ว ยังรวมไปถึงเรื่องทะเลาะวิวาทที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง จึงอาจก่อให้เกิดความกังวลใจมากกว่า

ประเด็นการรับรู้ที่ส่งผลต่อความรู้สึกสงบสุขและพอใจในการใช้อาคาร จากการวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) พบว่าประเด็นการรับรู้ที่ส่งผลต่อความรู้สึกสงบสุขและพอใจในการใช้อาคารสามารถอธิบายได้จากประเด็น รู้สึกมีความหวัง (Beta.221, Sig.000), และ ประเด็นรู้สึกไม่ขัดแย้ง มีมิตรภาพ และเอื้ออาทร (Beta.059,Sig.413) มากที่สุดตามลำดับ โดยมีค่า R-Square .378 ค่าความเชื่อมั่นที่ 99%

ตารางที่ 4.6 การรับรู้ด้านคุณภาพชีวิต

ประเด็นการรับรู้ระหว่าง กลุ่ม A -กลุ่ม B	t	Sig.	พื้นที่	Mean	SD.
- รู้สึกกังวลในบางเรื่อง	1.239	0.011	กลุ่ม A	2.16	1.03
			กลุ่ม B	1.34	1.39
- รู้สึกมีความหวัง	0.198	0.733	กลุ่ม A	3.31	1.11
			กลุ่ม B	3.21	1.32
- รู้สึกสงบสุขและพอใจในการใช้อาคาร	0.813	0.277	กลุ่ม A	3.39	0.40
			กลุ่ม B	3.20	0.2
- รู้สึกไม่ขัดแย้ง มีมิตรภาพ และเอื้ออาทร	0.533	0.385	กลุ่ม A	3.25	1.6
			กลุ่ม B	3.03	1.45

4.8 การวิเคราะห์ความถดถอยพหุทางกายภาพและการรับรู้

พบว่า เมื่อพิจารณาโดยรวม กายภาพ (ตัวแปรอิสระ) ทุกอย่างร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประเด็นการรับรู้ด้านความรู้สึกว่าเป็นที่ช่องสุ่มมีค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R^2) มากที่สุด ซึ่งแสดงว่าปัจจัยด้านกายภาพสามารถอธิบายความแปรปรวนของประเด็นการรับรู้ได้ 21.70% ส่วนประเด็นการรับรู้ที่มีค่าน้อยที่สุด คือ รู้สึกมีขโมย ซึ่งแสดงว่าปัจจัยด้านกายภาพสามารถอธิบายความแปรปรวนของประเด็นการรับรู้เวลาได้ 6% จากตารางที่ 4.7

จากตารางที่ 4.7 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุทางกายภาพและการรับรู้ (Stetwise)

การรับรู้	เสี่ยงต่อการถูกชิงทรัพย์	เสี่ยงต่อการถูกทำลาย	รู้สึกมีขโมย	รู้สึกว่าเป็นที่ช่องสุ่ม	รู้สึกไม่ปลอดภัย
กายภาพ	Beta	Beta	Beta	Beta	Beta
1.ความกว้างของถนน	0.046	0.234	-0.291	0.306	-0.02
2.ปริมาณพื้นที่โล่ง	-0.967	0.144		0.207	-0.677
3.ปริมาณช่องเปิดของอาคาร	-0.031	0.044	-0.033	0.192	-0.028
4.ปริมาณสิ่งกีดขวาง	-0.013		-0.057	0.488	
5.ปริมาณจุดอับสายตา	-0.039	-0.24	-0.655	-0.373	0.223
6.ปริมาณที่นั่งสาธารณะ	0.166	-0.079	0.049	-0.112	0.014
7.ความสว่างของดวงไฟสาธารณะ	0.029	0.71	0.625	0.242	-0.247
8.ปริมาณแสงสว่างจากอาคาร	0.006	-0.025	0.007	-0.046	0.018
9.ปริมาณของไม้ยืนต้น	0.022	0.082	0.017		
10.ปริมาณของไม้พุ่ม	-0.027	-0.199	-0.029	0.112	-0.041
11.ปริมาณของทางแยก	0.027	-0.079	0.028	-0.022	0.043
12.ปริมาณขยะที่ไม่ถูกเก็บ	0.027	-0.079	0.029	-0.228	0.048
13.ระดับของความโทรม	-0.023		-0.067		0.367

14.ปริมาณ Gracity	-0.023		-0.067		
R ²	0.07	0.068	0.07	0.237	0.114
sig.	0.023	0.002	0.023	0.113	0.021

4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพและการรับรู้

ค่าความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างกายภาพและการรับรู้ของบุคคล สรุปได้ดังนี้

ความกว้างถนน มีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้าถนนกว้างจะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยลดลง โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุ่มที่ 49.1%

ปริมาณพื้นที่โล่ง มีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีปริมาณพื้นที่โล่งมากจะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยลดลง โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุ่มที่ 48.6%

ปริมาณช่องเปิดอาคาร มีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีปริมาณช่องเปิดอาคาร มากจะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยลดลง โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุ่มที่ 47.7%

ปริมาณสิ่งกีดขวาง มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีปริมาณสิ่งกีดขวางมากจะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยมาก โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุ่ม ที่ 48.7%

ปริมาณจุดอับสายตา มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีปริมาณสิ่งกีดขวางมากจะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยมาก โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุ่มที่ 45.9%

ความโปร่งของรั้ว มีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีความโปร่งของรั้วมากจะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยลดลง โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุ่มที่ 45.3%

ปริมาณที่นั่งสาธารณะ มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีปริมาณที่นั่งสาธารณะมากจะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยมาก โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุ่มที่ 41.6%

ความสว่างของดวงไฟสาธารณะมีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีความสว่างของดวงไฟสาธารณะมาก จะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยลดลง โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุมนที่ 45.7%

ปริมาณแสงสว่างจากอาคารมีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีปริมาณแสงสว่างจากอาคารมาก จะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยลดลง โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุมนในช่วงมากที่สุดที่ 39.1% ลงรองมาจะมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุมน และรับรู้ความเสี่ยงต่อการถูกทำร้ายที่ 19.9%

ปริมาณของไม้ยืนต้น มีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีปริมาณของไม้ยืนต้นมาก จะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยลดลง โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุมนที่ 48.7%

ปริมาณของไม้พุ่ม มีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีปริมาณของไม้พุ่มมากจะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยลดลง โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุมนที่ 48.1%

ปริมาณของทางแยก มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีปริมาณของทางแยกมาก จะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยมาก โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุมนที่ 47.2%

ประตูกันทางเข้ามหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีปริมาณของประตูกันทางเข้ามหาวิทยาลัยมาก จะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยลดลง โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุมนที่ 44.2%

ยามประจำทางเข้ามหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามียามประจำทางเข้ามหาวิทยาลัยมากจะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยลดลง โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุมนที่ 44.3%

ยามในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์ในทางลบต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามียามในมหาวิทยาลัยมากจะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยลดลง โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุมนที่ 45.3%

ปริมาณขยะที่ไม่ถูกเก็บ มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีปริมาณขยะที่ไม่ถูกเก็บมากจะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยมาก โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุมนที่ 46.5%

ระดับความโหดม มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีระดับความโหดมมากจะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยมาก โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุ่มที่ 50.2%

ปริมาณ GRAFITY มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อการรับรู้ในความรู้สึกไม่ปลอดภัย คือ ถ้ามีปริมาณ GRAFITY มากจะรับรู้ถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัยมาก โดยมีผลต่อการรับรู้ความเป็นที่ช่องสุ่มที่ 47.5%

ตารางที่ 4.8 ค่าความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างกายภาพกับการรับรู้

Correlations of Physicals and Perceptions										
กายภาพ	การรับรู้									
	D_Rob	D_Attack	D_Thief	D_Gang	D_Unsafe	N_Rob	N_Attack	N_Thief	N_Gang	N_Unsafe
1. ความกว้างของถนน	-.266*	-.215**	-.271*	-.492**	-.366**	-.313**	-.425**	-.394**	-.532**	-.454**
2. ปริมาณพื้นที่โล่ง	-.267*	-.211**	-.272*	-.486**	-.364**	-.406**	-.433**	-.402**	-.537**	-.462**
3. ปริมาณช่องเปิดของอาคาร	-.264*	-.276*	-.266*	-.466**	-.354**	-.424**	-.443**	-.413**	-.544**	-.468**
4. ปริมาณสิ่งกีดขวาง	.263*	.291**	.269*	.416**	.367**	.373**	.420**	.379**	.427**	.443**
5. ปริมาณจุดอับสายตา	.266*	.216**	.272*	.493**	.367**	.312**	.423**	.392**	.421**	.454**
6. ปริมาณที่นั่งสาธารณะ	.266*	.282**	.266*	.472**	.347**	.422**	.442**	.412**	.543**	.467**
7. ความสว่างของดวงไฟสาธารณะ	-.266*	-.296**	-.271*	-.413**	-.367**	-.392**	-.423**	-.312**	-.429**	-.454**
8. ปริมาณแสงสว่างจากอาคาร	-0.246	-.232*	-0.172	-.362**	-.258*	-0.206	-0.176	-0.244	-.257*	-0.224
9. ปริมาณของไม้ยืนต้น	-.263*	-.291**	-.269*	-.416**	-.367**	-.373**	-.410**	-.379**	-.427**	-.443**
10. ปริมาณของไม้พุ่ม	-.266*	-.262**	-.266*	-.472**	-.357**	-.422**	-.441**	-.421**	-.443**	-.467**
11. ปริมาณของทางแยก	.266*	.282**	.266*	.472**	.357**	.422**	.442**	.412**	.443**	.467**
12. ประตูกันทางเข้ามหาวิทยาลัย	-.222*	-0.2	-.217*	-.337**	-.273*	-.432**	-.417**	-.312**	-.490**	-.426**
13. ปริมาณขยะที่ไม่ถูกเก็บ	.266*	.282**	.266*	.472**	.747**	.421**	.441**	.411**	.543**	.467**
14. ระดับของความโหดม	.263*	.219**	.261*	.496**	.767**	.377**	.410**	.371**	.417**	.447**
15. ปริมาณ GRAFITY	.263*	.291**	.269*	.416**	.767**	.773**	.410**	.779**	.517**	.443**

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทนี้จะทำการสรุปรวบรวมผลการวิจัยทั้งหมด เพื่อสรุปเป็นคำตอบเพื่อตอบคำถามใหญ่ และ คำถามย่อยของการวิจัยที่ว่า “จะออกแบบองค์ประกอบทางกายภาพของมหาวิทยาลัยอย่างไรเพื่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย” และอภิปรายผลสรุปที่ได้พบในข้างต้นโดยจากการศึกษาทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมต่างๆ พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับความรู้สึกปลอดภัยของคนในมหาวิทยาลัย โดยองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมต่างกันจะมีผลต่อความรู้สึกของคนต่อการคุกคามในประเด็นต่างๆ ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดไปสู่ความรู้สึกไม่ปลอดภัยของคน

และจะทำการกล่าวถึงในสองประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก คือ ความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของมหาวิทยาลัยกับความรู้สึกปลอดภัย ประเด็นที่สองคือ แนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยของคนในมหาวิทยาลัยอื่นๆ

5.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพกับความรู้สึกปลอดภัยของคนในมหาวิทยาลัย

สภาพแวดล้อมที่ต่างกันจะมีผลให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในประเด็นต่างๆ แตกต่างกันเมื่อเวลาเปลี่ยนเป็นเวลากลางคืน ความรู้สึกไม่ปลอดภัยจะเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและมีนัยสำคัญแม้ว่าในมหาวิทยาลัยจะมีแสงสว่างของแสงไฟในช่วงกลางคืนที่ดีพอสมควร

ในการวิจัยนี้ได้ทำการจำแนกและจำเพาะการคุกคามที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่าไม่ปลอดภัยใน 4 ประเด็น ได้แก่ ความรู้สึกว่าจะถูกปล้นชิงทรัพย์ ถูกทำร้าย มีขโมย และรู้สึกว่าเป็นที่ซ่อนสมของมิชชาชีพ ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า 4 ประเด็นนี้ทำให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในภาพรวมได้สูงมาก (90%) และมีนัยสำคัญ

5.2 แนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการรับรู้ในมหาวิทยาลัย

5.2.1 ออกแบบอาคารในมหาวิทยาลัยให้มีช่องเปิดจำนวนมากโดยน่าจะเป็นด้วยสาเหตุที่ว่าการที่คนทั้งในและนอกอาคาร จะสามารถเห็นกิจกรรมของกันและกันได้ง่ายกว่า

5.2.2. ออกแบบรั้วของอาคารให้เป็นรั้วโปร่ง ยิ่งโปร่งมากจะยิ่งทำให้คนรู้สึกปลอดภัยมากขึ้น โดยน่าจะเป็นเพราะสาเหตุเดียวกัน ในเรื่องของการเห็นกันของคนในแต่ละอาคาร

5.2.3 ออกแบบให้สภาพแวดล้อมค่อนข้างโล่ง ไม่มีสิ่งกีดขวางเป็นอุปสรรค ในด้านการเคลื่อนที่และการมองเห็น ซึ่งคนจะรู้สึกว่าไม่มีอะไรซ่อนอยู่หรือปิดบังตนเองอยู่

5.2.4 คอยดูแลไม่ให้มหาวิทยาลัยเกิดสภาพที่เสื่อมโทรมขาดการดูแล ซึ่งน่าจะสะท้อนถึงความไม่มีเจ้าของและไม่มีกฎเกณฑ์

5.2.5 มหาวิทยาลัยควรมีถนนและทางเดินค่อนข้างกว้าง อีกประเด็นหนึ่งคือ ในมุมมองของผู้ใช้อาคารในมหาวิทยาลัย เห็นว่า ปริมาณแสงสว่างและระดับของความรกรุงรังเสื่อมโทรม เป็นสองปัจจัย ที่มีผลต่อความรู้สึกปลอดภัยของมหาวิทยาลัยมากที่สุด ตามมาด้วยมุมมองที่อัปสายตา ทางแยกและซอยแยกตามลำดับ

5.3 อภิปรายผล

การรับรู้ในความรู้สึกการเป็นส่วนหนึ่งในมหาวิทยาลัย ผู้ใช้อาคารใน กลุ่ม A มีการรับรู้ในความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในมหาวิทยาลัยมากกว่าผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B ในประเด็นรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยนี้ สามารถอธิบายได้จากประเด็นรู้สึกสนิทสนมกับคนอื่นๆในมหาวิทยาลัย, รู้สึกว่ามีทุกสิ่งที่ต้องการภายในมหาวิทยาลัย โดยไม่ต้องไปหาจากมหาวิทยาลัยอื่น, รู้สึกว่าได้รับความช่วยเหลือจากคนในมหาวิทยาลัย, รู้สึกอยากร่วมกิจกรรมต่างๆของมหาวิทยาลัยและรู้สึกว่าตัวเองจำเป็นต้องพึ่งพาคนอื่นในการอยู่ในมหาวิทยาลัย

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลต่อความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย ในประเด็นการรับรู้ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในมหาวิทยาลัย สามารถอธิบายได้จากประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมของ

มหาวิทยาลัย, เพื่อนๆ ที่รู้จักภายในมหาวิทยาลัย, ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่การใช้เป็นสถานศึกษา, การพูดคุยกับคนอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยและเพื่อนๆที่รู้จักที่อยู่ภายในมหาวิทยาลัย

การรับรู้ด้านความงามของมหาวิทยาลัย ผู้ใช้อาคารใน กลุ่ม A มีการรับรู้ด้านความงามของมหาวิทยาลัยมากกว่าผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B ในประเด็น รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีสภาพทางกายภาพที่กลมกลืนดูเป็นสถานที่เดียวกัน และ รู้สึกว่ามหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามน่ามอง

การรับรู้ด้านความปลอดภัย ผู้ใช้อาคารใน กลุ่ม A มีการรับรู้ด้านความปลอดภัยมากกว่าผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B ในประเด็นรู้สึกว่าคุณภาพของมหาวิทยาลัยเสี่ยงที่จะมีโจรขโมยและรู้สึกว่าจะมีความเสี่ยงที่จะถูกปล้นชิงทรัพย์ภายในมหาวิทยาลัย สามารถอธิบายได้จากประเด็น ความรู้สึกว่าคุณภาพของมหาวิทยาลัยไม่มีมาตรการรักษาความปลอดภัย และประเด็นความรู้สึกว่าคุณภาพของมหาวิทยาลัยเสี่ยงที่จะมีโจรขโมยมากที่สุด

ด้านคุณภาพชีวิตผู้ใช้อาคารใน กลุ่ม A มีการรับรู้ด้านคุณภาพชีวิตมากกว่าผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B ในประเด็น รู้สึกมีความสุข, รู้สึกสงบสุขและพอใจในการใช้อาคารและ รู้สึกไม่ขัดแย้ง มีมิตรภาพ และเอื้ออาทร แต่ในความรู้สึกกังวลในบางเรื่อง พบว่าผู้ใช้อาคารใน กลุ่ม A มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่า ผู้ใช้อาคารประเภท กลุ่ม B ซึ่งอาจมีประเด็นต่างๆทำให้รู้สึกว่าคุณภาพของมหาวิทยาลัย การรับรู้ที่ส่งผลต่อความรู้สึกสงบสุขและพอใจในการใช้อาคารสามารถอธิบายได้จากประเด็น รู้สึกมีความสุข และ ประเด็นรู้สึกไม่ขัดแย้ง มีมิตรภาพ และเอื้ออาทร

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.4.1 เพิ่มกลุ่มตัวอย่างเพราะผู้ใช้งานที่ในมหาวิทยาลัยนั้นรวมไปถึง อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักการ ที่ตอบแบบสอบถามเพื่อให้พบปริมาณความสัมพันธ์ต่างๆ ที่ชัดเจนและมีนัยสำคัญมากขึ้น

5.4.2 รวบรวมทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อหาเหตุผลอธิบาย ความปลอดภัย ความรู้สึกเป็นสถานที่ และคุณภาพชีวิต ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

- นพดล สหชัยเสรี .2546 “เอกสารประกอบการสอน วิชา Environment & Behavior” ภาควิชา
วางแผนภาค และเมือง คณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันสถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร.2549. พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม : มูลฐานทางพฤติกรรมเพื่อการ
ออกแบบและวางแผน ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศรีเมือง พลัฎฤทธิ์. วิจัยคุณภาพชีวิตประชากร รายงานวิจัย 2552.
สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. คุณภาพชีวิตของคนไทย รายงานวิจัย 2553.
- LJ Loewen, GD Steel and P Suedfeld. Perceived safety from crime in the urban
environment. University of British Columbia Canada Journal of environmental
psychology, 1993 - Elsevier
- Douglas D.Perking. The physical environment of street crime defensible
space,territoriality and incivilities Journal of environmental psychology, 1993
- Charles E.Osgood , George J.Suci and Percy H.Tannenbaum. 1975. The measurement
of A meaning. 9th. Illinois : University of Illinois.
- Grote and David,W.1954. Architectural research methods New York
- Flynn, M. K., and Frantz, R. 1987. Coronary artery bypass surgery: Quality of
life during early convalescence. Heart and Lung 23 (March): 159.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย เรื่อง

**ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความเป็นสถานที่ ความรู้สึกปลอดภัย และ
คุณภาพชีวิต กรณีศึกษา: กลุ่มอาคารในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**

ข้าพเจ้า นายสุพจน์ พรหมพยัคฆ์ อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เกี่ยวกับความรู้สึกเป็นสถานที่ ความรู้สึกปลอดภัย และ
คุณภาพชีวิต ต่อกลุ่มอาคารในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

จึงขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้อย่างสมบูรณ์และขอรับรองว่าข้อมูล
ของท่านจะนำไปใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้นความร่วมมือของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

ขอแสดงความขอบคุณอย่างสูง

นายสุพจน์ พรหมพยัคฆ์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ส่วนรวม)

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ.....บาท
4. สถานภาพ โสด สมรส หย่าร้าง อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. นับถือศาสนา.....
6. อาชีพ.....
7. ระดับการศึกษาสูงสุด ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท
 ปริญญาเอก
8. ในวันจันทร์ - ศุกร์ เฉลี่ยแล้วท่านใช้เวลาอยู่ในมหาวิทยาลัยเป็นเวลา.....ชม.
9. ในวันหยุดเฉลี่ยแล้วท่านใช้เวลาอยู่ในมหาวิทยาลัยเป็นเวลา..... ชม.

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสังคมภายในชุมชนมหาวิทยาลัย

1. บ้านเกิดหรือภูมิลำเนา () เกิดในพื้นที่นี้ () พื้นที่อื่น จังหวัด.....
2. ระยะเวลาที่ใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยจนถึงปัจจุบัน ประมาณ.....ปี
3. ท่านรู้จักบุคคลอื่นภายในมหาวิทยาลัยประมาณ.....คน
4. ท่านมีเพื่อนสนิทอยู่ภายในมหาวิทยาลัยประมาณ.....คน
5. ท่านได้เคยพูดคุยกับคนอื่น ๆ หรือไม่ () ไม่เคย () เคย ประมาณ.....ครั้งต่อวัน
6. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ () ไม่เคย () เคย ประมาณ.....ครั้งต่อปี
7. ท่านเคยไปเยี่ยมเยียนบ้านของเพื่อนหรือไม่ () ไม่เคย () เคย ประมาณ.....ครั้งต่อเดือน
8. ส่วนใหญ่ท่านใช้เวลาว่างทำกิจกรรมยามว่างที่ใด ให้เรียงลำดับ
() ในอาคาร () นอกอาคารแต่ภายในพื้นที่ () ภายนอกพื้นที่ () อื่นๆระบุ.....
9. ความรู้สึกต่อสังคมในมหาวิทยาลัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ความรู้สึกต่อชุมชนมหาวิทยาลัย (โปรดทำเครื่องหมายลงในช่องว่างที่ท่านต้องการ)

ประเด็นของความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	ไม่รู้สึกรู้สึกมากที่สุด					
(สภาพทางกายภาพเอื้อให้เกิดความรู้สึกต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด)	0	1	2	3	4	5
- รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนี้						
- รู้สึกสนิทสนมกับคนอื่นๆในชุมชน						
- รู้สึกอยากร่วมกิจกรรมต่างๆของชุมชน						
- รู้สึกว่าได้รับความช่วยเหลือจากคนในชุมชน						
- รู้สึกว่าตัวเองจำเป็นต้องพึ่งพาคนอื่นในการอยู่ในชุมชน						
- รู้สึกว่ามีทุกสิ่งที่ต้องการภายในชุมชน โดยไม่ต้องไปหาจากชุมชนอื่น						
- รู้สึกว่าชุมชนมีสภาพทางกายภาพที่กลมกลืนดูเป็นสถานที่เดียวกัน						
- รู้สึกว่าชุมชนมีสภาพทางกายภาพที่ดูซับซ้อน						
- รู้สึกว่าชุมชนมีสภาพทางกายภาพที่ดูน่าเบื่อ						
- รู้สึกว่าชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามน่ามอง						
- รู้สึกว่าชุมชนเหมาะสมในการเป็นที่อยู่อาศัย						
- รู้สึกกังวลในบางเรื่อง						
- รู้สึกมีความหวัง						
- รู้สึกสงบสุขและพอใจในการอยู่อาศัย						
- รู้สึกไม่ขัดแย้ง มีมิตรภาพ และเอื้ออาทร						
- รู้สึกว่ามีความสุขในการอยู่อาศัยในชุมชนนี้						
- รู้สึกว่าสามารถทราบได้ว่ามีคนกำลังเข้ามาในชุมชน						
- รู้สึกว่าสามารถทราบได้ว่ามีคนแปลกหน้าเข้ามาในชุมชน						

ส่วนที่ 4 ความรู้สึกเชิงพรรณนาต่อชุมชนมหาวิทยาลัย

1.ความเป็นสถานที่

2.ความปลอดภัย

3.คุณภาพชีวิตที่ดี

ภาคผนวก ข

Conceptual	Operationalization	ตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	ระดับการวัด
Built Environment	ความกว้างของถนนซอย	เมตร		ratio
	ปริมาณของช่องเปิดอาคาร	ร้อยละ		ratio
	สิ่งกีดขวางต่างๆ	มาก ปานกลาง น้อย		nominal
	มุมอับสายตา	มาก ปานกลาง น้อย		nominal
	ความสูงรั้ว	เซนติเมตร		ratio
	มีที่นั่งสาธารณะหรือไม่	มี ไม่มี		nominal
	แสงสว่างของเสาไฟสาธารณะ	มาก น้อย		nominal
	ระยะห่างของเสาไฟฟ้าแสงสว่างสาธารณะ	เมตร		ratio
	ไฟฟ้าแสงสว่างจากบ้าน	ร้อยละของบ้านที่เปิดไฟ		ratio
	จำนวนต้นไม้	ร้อยละ		ratio
	ประเภทต้นไม้	เล็ก กลาง ใหญ่		nominal
	ทางแยก ซอยแยกระหว่างเส้นทาง	มาก กลาง น้อย		nominal
	ป้อมยามภายในชุมชน	มี ไม่มี		nominal
	ที่กั้นทางเข้าหมู่บ้าน	มี ไม่มี		nominal
	บ้านร้าง	ร้อยละ		ratio
Physical incivilities	ขยะ	มาก ปานกลาง น้อย		nominal
	กราฟฟิตี	มี ไม่มี		nominal
	ความเสื่อมโทรม	มาก ปานกลาง น้อย		nominal

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นายสุพจน์ พรหมพยัคฆ์
ประวัติการศึกษา	2002 Bachelor of Architecture Architecture. KMITL 2010 Master of Urban and Regional Planning Urban and Environmental Planning. KMITL
ประสบการณ์ด้านการทำงาน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

